

PROBLEMATIKA PRODAJE NA JUGOSLOVANSKEM TRGU

TUDI ZA DOBRA PODJETJA NI VEČ NORMALNIH POGOJEV

KNJIŽNICA
IVANA TAVČARJA
ŠKOFJA LOKA

GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA JELOVICA
LESNA INDUSTRIJA
ŠKOFJA LOKA

LETO XX št. 3
APRIL 1991

Ne kaže posebej ponavljati, da je lani Jelovica končala poslovno leto uspešno. Še posebej za to ne, ker je bilo vse leto v znaku stalnih naporov za prilagajanje predvsem političnim in manj gospodarskim razmeram na domačem trgu. Zadovoljstvo ob zaključnem računu pa se je takoj v letošnjem letu že bistveno spremenilo v slabo voljo. Vzrok temu je namreč izredno hitro padanje prodaje, kar s številkami izraženo pomeni, da je Jelovica v marcu uspela uresničiti pri prodaji na domačem trgu le 70 odstotkov že tako skromno načrtovane prodaje.

Nič novega verjetno ne bomo zapisali, če potrdimo, da je tudi Jelovico prizadelo to kar druga podjetja. Spremenili so se splošni pogoji prodaje, ki jih lahko strnemo v tri sklope. Ti so tako gospodarski kot tudi politični,

obojim pa lahko dodamo še psihološke učinke, ki so docela zbegali že tako nestabilni trg. Jugoslovansko gospodarstvo v celoti je v "razsulu". Zelo redka so še podjetja, ki še normalno poslujejo, medtem ko je iz dneva v dan več takih, ki niso

več sposobna izplačevati niti osebnih dohodkov, kaj šele kredite za gradnjo in drugo. Posledica tega je drastičen padec kupne moči prebivalstva in s tem seveda tudi potencialnih graditeljev oz. kupcev naših izdelkov.

To je le ena od številnih hiš, ki jih je Jelovica že postavila v Zvezni republiki Nemčiji. Solidno opravljeno delo lani in pa zadovoljstvo lastnikov je kar na široko odprlo vrata za nadaljno prodajo teh hiš. Tako iz dneva v dan raste optimizem, da bodo morda prav te hiše tiste, ki bodo pomagale pokriti izpad na domačem tržišču.

IZ VSEBINE

- OBRTNI SEJEM V MÜNCHNU
- POSLOVANJE V LETU 1990
- KAKO SKRBITI ZA SVOJE ZNANJE
- KOLEKTIVNA POGODBA PODJETJA
- ŠPORT IN ŠAH
- NOVA MOŽNOST LETOVANJA

DELAJSKI SVET IMENOVAL VRŠILCA DOLŽNOSTI DIREKTORJA JELOVICE

S 1. V. 1991 je postavljen za vršilca dolžnosti direktorja Jelovice dipl. oec. Stojan Žibert, dosedanji pomočnik direktorja. Kot je znano je Matjaž Čepin odšel iz kolektiva, delavski svet pa je s sklepom o imenovanju v.d. direktorja za 6 mesecev odložil izbiro direktorja. Tako se bo lahko v miru pripravilo vse, da bo po razpisu izbran in imenovan nov direktor, ki naj bi vodil Jelovico v naslednjem štiriletnem mandatnem obdobju.

Zaradi plaza stečajnih postopkov, kiso bili v zadnjih mesecih sproženi in zaradi racionalizacije zaposlovanja v večini podjetij, stopnja brezposelnosti strmo raste (v Sloveniji je vsak mesec cca. 4000 brezposelnih več), kar zopet znižuje kupno moč jugoslovanskega prebivalstva. Med gospodarske pogoje lahko uvrstimo tudi anomalije, ki se pojavljajo v bančnem sistemu in so posledica napačno vodene ekonomske politike v preteklosti. Tako na primer izgublamo tudi take kupce, ki imajo denar (devize), pa ga s svojih knjižic ne morejo dvigniti, kar seveda pomeni da ne morejo opraviti nameranih nakupov.

Še huje pa je na tako imenovanem političnem področju. Vsem nam je znano, kaj se v zadnjih mesecih dogaja med vodilnimi - razvitimi republikami.

Natezanja o bodoči urejenosti odnosov med republikami, številni mednarodni konflikti, uvajanje depozitov in taks za zemljišča, poslovne prostore ipd., odtujitve predstavništva, trgovin, bencinskih črpalk..., grožnje in dejanske uvedbe izrednih ukrepov, oboroženi spopadi ter številne druge pojavnosti oblike kot posledica popolnega nereda na političnem in pravnem področju seveda močno zavirajo želje in potrebe prebivalstva (naših potencialnih kupcev) po vlaganju v reševanje stanovanjskih problemov in/ali investiranje v poslovne prostore ter druge trajne dobrine.

Težave z izpolnitvijo dogovorjenih dobavnih rokov, do katerih prihaja med drugim tudi zaradi težav pri oskrbi z repromateriali (moratorij - les, počasno plačevanje v tujino - repromateriali iz uvoza ipd.) seveda tudi niso v prid prodaji naših izdelkov.

Glede na to, da Jelovica posluje po vsej Jugoslaviji, ima velik negativen vpliv na obseg prodaje oz. na zmanjšanje tega, nezaupanje kupcev in nekaterih republik do vsega kar prihaja iz Slovenije. Gre predvsem za dejstvo, da morajo kupci naše izdelke

vnaprej plačati in razen zagotovil naših prodajalcev nimajo nikakršnega trdnega jamstva za prejem teh izdelkov, predvsem v primeru razdružitve, odcepitve ali neke druge oblike zaostritve odnosov med Slovenijo in ostalimi republikami.

To so po mojem mišljenju glavni razlogi za izrazit padec prodaje na splošno. Razlagam za padec prodaje v Jelovici pa moramo dodati še negativen učinek sezonskega značaja prodaje naših izdelkov, saj vemo, da je obseg prodaje že vrsto let najnižji ravno v zimskih mesecih.

Tako moramo ob analizi prodaje po naših poslovalnicah ugotoviti, da je le nekaj poslovalnic, ki tudi v teh zaostrenih razmerah še izpolnjujejo plan prodaje in sicer: Škofja Loka, Kragujevac, Skopje, Sarajevo, Valjevo, Banja Luka in delno Osijek, medtem, ko vse ostale poslovalnice dosegajo slabše rezultate. Za dobre rezultate v zgoraj omenjenih poslovalnicah so v veliki meri odgovorni zaposleni v teh poslovalnicah.

Na večji del zgoraj navedenih vzrokov za padec obsega prodaje ne moremo bistveno vplivati, lahko pa njihov učinek s sprejemom nekaterih ukrepov omilimo. Predvsem se moramo v večji meri usmeriti na sicer dohodkovno manj zanimivo a bolj konstantno in sigurno izvozno tržišče, dati večji poudarek pocenitvi naših izdelkov (predvsem preko zmanjšanja stroškov), skrajšati dobavne roke, zmanjšati število reklamacij, ki zadevajo tako kakovost proizvodnje kot tudi kakovost storitev v prodajni mreži.

To je samo en del sprejetih ukrepov, kise nanašajo predvsem na pospeševanje prodaje, katerih učinek pa je soodvisen od razvoja dogodkov na jugoslovanskem trgu v naslednjih mesecih in pa seveda od realizacije ukrepov za izboljšanje poslovanja v našem podjetju.

Stojan Žibert

DRUŠTVO DITA NA STROKOVNI EKSKURZIJI

OBRTNI SEJEM V MÜNCHNU

Tudi letos je naša stanovska organizacija DIT uredila vse, da smo obiskali svetovnoznani sejem obrti v Muenchnu. Pot nas je seveda peljala tam, kjer so že stoletja pred nami potovali prebivalci mnogih dežel. To je pot, ki vodi iz Londona v Carigrad in dlje na vzhod. Vozili smo se skozi kraje, ki so bili znani že našim loškim in sploh prednikom dežele Kranjske zaradi bivše skupne domovine.

Gorenjci in Bavarci so bili dolga stoletja medsebojno gospodarsko, politično, versko in kulturno povezani. O sorodnosti dežel pričajo mnoga slovensko poimenovana mesta in vasi sosednje Avstrije. Celovec, Beljak, Vrba, Bistrica, Solnograd, pa še nešteto je ledinskih označitev, ki so blizu našemu jeziku še iz časov Karantanije ali celo iz venetske dobe. Pokrajine ob poti so lepe in urejene. Presenečajo urbano urejena naselja, cestne povezave, turistična naravnost, vidna skrb za okolje, negovani gozdovi, poseljena hribovja, skratka vse, kar se drugače lahko poimenuje civilizacija in kultura.

Slovenski človek, Ločan, potuje skozi te kraje z notranje občuteno in podedovano nostalgijo po časih, ki so vtisnili v pečat prebivalcem nekoč mogočne skupne domovine. Prispeli smo v Muenchen. Naši predniki so ga imenovali Monakovo. Mesto je bilo nekoč sedež visoke umetniško slikarske šole, ki jo je vodil naš poljanski rojak, slikar Anton Ažbe. Pri njem so slikarili nekateri slovenski umetniki impresionisti. Muenchen je danes sodobni Babilon ali zbirališče ljudstev sveta. Jelovčani smo se kmalu razkropili po nakupih, v kolikor nam je to dopuščal boren slovenski žep. Največ

smo pasli radovednost ali po loško prodajali zijala. Človek ostrmi spričo razkošja trgovske ponudbe. Segli smo po artiklih, ki jih doma ni ali pa so cenejši kot pri nas.

Ponudba je po moje razdeljiva takole - največ je blaga splošne uporabe, nato pride blago, ki je namenjeno ženskemu svetu, dobi se vse od nakita do krznenih plaščev. Naslednja po obsegu je ponudba za mladino in otroke - neizmerna je raznoterost igrač, šolskih in rekreacijskih potrebščin ter konfekcije. Zadnji je na vrsti moški spol, a tudi ta se ne more pritoževati, saj je obilje tolikšno, da prej zmanjka šelestečih mark preden se človek zave. STANU SE SVOJEGAS POMNI IN TRPI BREZ MIRU je nekoč zapisal Prešeren...

Sociološko bi takole strnil gornje ugotovitve: na zahodu je najpomembnejši splošni standard. Skrbstveni čut je pomemben za ženske in mladino. Ko je zadoščeno omenjenim kategorijam, je istočasno pogojena eksistenca moškega sveta. Na kratko - pametna investicija se sama bogato obrestuje... Pri nas smo pa ženskam dali le delovna mesta in osmi marec... Pa oprostite mojim razmišljanjem, pojdimo na sejem obrti. Muenchenski sejem obrti je demonstracija domače, umetne, gradbeniške, strojne, lesarske, dekorativne znanos-

ti. Razstavljajo dežele z vseh kontinentov. Prevladujejo izdelki Nemčije in Avstrije. Nešteti stroji so višek sodobne tehnike in uporabnosti. Ker je glavna dejavnost Jelovice lesarstvo naj zapišem nekaj o opremi za to področje. Večina lesnoobdelovalnih strojev je namenjenih za individualno obrt. Uporabni bi bili tudi v industrijski tehnologiji kot dopolnilni činitelj vezanih procesov. Stroji so raznih velikosti, oblik in različni so po obsegu operacij. Podajanje obdelovancev je ročno ali mehansirano. Rezila se odlikujejo po kvaliteti in enostavnosti vpenjanja ter po veliki možnosti uporabe. Veliko je seveda odvisno tudi od znanja uporabnikov. Mnogo je bilo tradicionalnega ročnega orodja in pripomočkov in veliko novitet. Zame je bila npr. nova naprava za spajanje raznih okvirjev. Poimenoval sem jo kar posvoje - tračnasvora navijak. In lesarski izdelki? To je pa področje, ki je bilo višek sejemske ponudbe, vsaj zame. Les je absolutno dominiral v vsem svojem sijaju. Že sami paviljoni in stojnice so bili pretežno iz lesa, obenem pa konstrukcijsko inovativni. Gradbene konstrukcije so bile nešteti oblik bodisi iz masivnega lesa ali iz lepljenih sortimentov. Lesarski izdelki so bili pretežno iz avtohtonih, evropskih drevesnih vrst. Prevladuje eleganten, za nemštvo simboliziran hrast, široko uporabna smreka, dišeči

macesen, barvita češnja in hruška, slikovit oreh, brest, beli javor in jesen. Hrast je prikazan kot široko uporaben, javor pa za nekatere notranje opreme. Lesu z drugih kontinentov pada pomen. Potrditev domačega lesa v rezbarstvu, gradbeništvu, stavbarstvu, pohištvu in oblogah je bila popolna. Močno prevladuje kmečko - bavarski slog izdelkov s priokusom starinskosti. Vračajo se tradicionalne oblike opreme in okovja od nasadil do ključavnic. Obdelava površin je prozorna ali barvana. Vrata so opremljena z umetniško oblikovanimi stekli. Čutiti je bilo slogovno skladnost notranje opreme s stavbnimi artikli. Izdelava eksponatov je na nivoju, konstruktivnost dognana in oblike v okviru standardov. Videli smo pa poskuse nevsiiljive, moderne notranje opreme, ki jo je odlikovala dopadljivost in praktičnost. In ne nazadnje - sejem s svojo ponudbo je obenem tudi demonstracija odnosa naprednih nemških dežel do lesa in skozi vse to se zrcali obenem kultura zahodnega sveta. Za konec le še to, da je letošnja ekskurzija DIT-a na Bavarsko potekala brez zapletov, za kar se moramo udeleženci zahvaliti skoraj preveč anonimnim protagonistom iz uprave naše poklicno stanovske organizacije.

F. Jenko

POSLOVANJE V LETU 1990 V ŠTEVILKAH

SEDAJ JE JASNO - LANI DOBRO POSLOVANJE

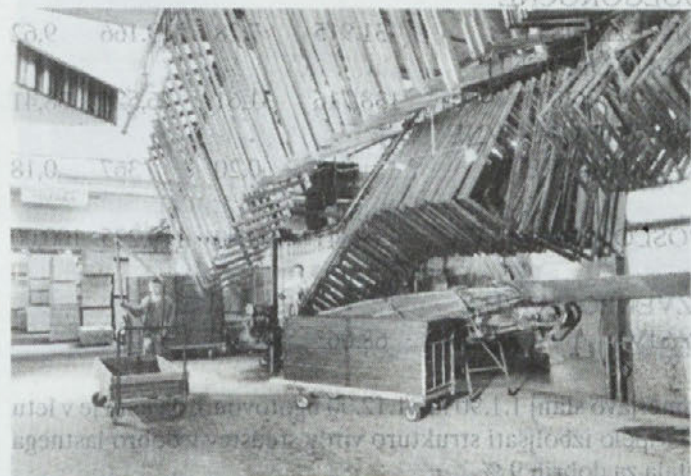
Rezultat poslovanja nekega obdobja lahko prikažemo na več načinov. Tokrat naj prikažemo zaključek poslovnega leta 1990 z bilanco uspeha in bilanco stanja.

Ugotavljanje prihodkov, odhodkov in rezultatov poslovanja v poslovnem letu izkazujemo v bilanci uspeha, ki bi jo razdelili na štiri sklope:

	v 000 din	
I. poslovni prihodki	560.204	
poslovni odhodki	551.975	
II. prihodki od financiranja	5.006	
odhodki od financiranja		+5.006
III. izredni prihodki	10.088	
izredni odhodki	15.432	-5.344
IV. davki in prispevki iz rezultata		-7.259
razlika za razporeditev		632

Prvi sklop nam pokaže koliko stroškov smo imeli v prodanih proizvodih.

Drugi sklop predstavlja razliko v obrestih, vendar moramo pojasniti, da obresti, ki jih plačujemo za prejeta posojila v letu 1990 znašajo 19.911 tisoč din, vendar nam izbran način obračuna omogoča, da smo obresti izločili iz bilance uspeha in jih pokrili iz revalorizacije zalog.

NAGRADNI NATEČAJ

Razpisujemo nagradni natečaj za idejo izdelave nove televizijske risanke na slogan:

"Ne bo vam uspelo - to je Jelovica"

Nagrada za najboljšo idejo je zložljivi stolček.

Predloge pošljite v marketing do konca aprila.

Izredni odhodki v tretjem delu v pretežni meri predstavljajo terjatve, ki niso bile plačane v 60 dneh po dospelosti. To pomeni, da moramo po zakonu te terjatve pokriti iz tekočega poslovanja, vendar nam bodo predstavljale prihodek takrat, ko bodo plačane. Spremenjen zakon o računovodstvu v letu 1989 je še vedno zadržal kategorijo dohodka (bruto dobiček povečan za osebne dohodke v prodanih proizvodih), ki predstavlja osnovo za obračun davka in prispevkov za zadovoljevanje splošnih

družbenih potreb. Tako nam je po pokritju teh obveznosti iz četrtega dela bilance uspeha ostalo še 632 tisoč din.

Za pokritje med letom porabljenih stanovanjskih sredstev smo porabili 491 tisoč din, 141 tisoč din pa je razporejeno za rezerve. Za nemoten potek proizvodnega procesa so nam potrebna sredstva. Vkolikor ne zadoščajo lastna (v družbenem podjetju poslovni in rezervni sklad) si moramo pridobiti tuja sredstva kot dolgoročne ali kratkoročne kredite.

S kakšnimi sredstvi razpolagamo (aktiva) in kakšna je struktura virov sredstev (pasiva) nam pokaže bilanca stanja.

v 000 din

stanje 31.12.90 strukt. stanje 1.1.90 strukt.

AKTIVA

A STALNA SREDSTVA	218.462	49,77	129.585	65,03
- osnovna sredstva in dolgoročne naložbe	218.462		129.585	
B OBRATNA SREDSTVA	219.671	50,04	69.282	34,77
- zaloge	165.238		48.803	
- kratkoročne terjatve in finančne naložbe	45.572		15.013	
- denarna sredstva in vrednostni papirji	8.861		5.466	
C AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	854	0,19	402	0,20
POSLOVNA SREDSTVA (A+B+C)	438.987	100,00	199.269	100,00
IZVENPOSLOVNA SREDSTVA	67.919		37.720	

PASIVA

A TRAJNI KAPITAL (lastni)	267.295	60,91	103.178	51,79
B DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	31.915	7,28	19.166	9,62
C KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	138.716	31,61	76.524	38,41
D PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	915	0,20	367	0,18
POSLOVNA PASIVA	438.841	100,00	119.235	100,00
IZVENPOSLOVNA PASIVA	68.065		37.744	

S primerjavo stanja 1.1.90 in 31.12.90 ugotovimo, da nam je v letu 1990 uspelo izboljšati strukturo virov sredstev v dobro lastnega kapitala za dobrih 9 %.

Torej bi lahko zapisali, da smo poslovno leto 1990 kljub težki gospodarski situaciji, dokaj dobro zaključili.

Seveda pa to ni garancija za poslovanje v bodoče. V dobi iskanja pravih poti iz te težke gospodarske situacije in v težnji, da se čimprej približamo Evropi, bo potrebno marsikaj spremeniti tudi na področju financ in računovodstva. Za začetek so to novi davki in prispevki, ki gospodarstvo samo še bolj obremenjujejo. Zato bo vse bolj pomembno s kakšnimi stroški bomo uspeli poslovati.

Prav področje stroškov pa je za nas oreh, ki se ga pravzaprav še nismo lotili.

M. Starman

PROIZVODNJA IN PRODAJA V PRVIH DVEH MESECIH

Doseganje plana proizvodnje v prvih dveh mesecih letošnjega leta nobenemu izmed obratov proizvodnje stavbnega pohištva ni povzročalo problemov. Kot celota to proizvodno področje za 4% presega plan prvih dveh mesecev. V primerjavi z obdobjem preteklega leta je letošnji obseg proizvodnje za četrtno večji, kar pomeni, da je stanje našega podjetja po prvih dveh mesecih kar se tiče obsega proizvodnje popolnoma drugačno od slovenskega povprečja, kjer statistika beleži za desetino manjšo proizvodnjo glede na lanskoletno.

Glede na gospodarsko in politično situacijo pa se stanje spreminja iz tedna v teden, prodajni trg je negotov, že prve marčevske ocene kažejo, da so zaloge že precejšnje in da bo 100% izpolnjevanje plana proizvodnje lahko pustilo nezaželene posledice. Le proizvodnja oken programa Termoton še vedno predstavlja problem, ki ga nismo uspešno rešili. Čeprav smo januarja proizvedli 23% več in februarja 10% več teh vrst oken kot smo planirali, so skupne zaloge še vedno premajhne za normalno nemoteno prodajo, potrebovali bi vsaj še za polovico mesečne proizvodnje teh izdelkov.

Proizvodnja montažnih objektov: v prvih dveh mesecih smo odpremili v ZRN planirano količino 1.283 m² montažnih objektov. Od stanovanjskih montažnih hiš za domači trg smo uspeli prodati le dobro četrtno planirane količine.

Doseganje plana prodaje se je že z mesecem februarjem pokazalo kot težava, s katero se bomo morali v letošnjem letu spopasti. Februarja je le petim poslovalnicam v okviru lastne trgovske mreže uspelo doseči planiran obseg prodaje. Kljub temu, da smo z ostalimi vrstami prodaje (prodaja stavbnega pohištva z montažo, izvoz) iztržili več kot smo planirali, smo za februarjem mesečnim planom zaostali za 14%. Glede na februar lanskega leta je letošnja februarska realizacija v absolutnem znesku višja za 31%, stroški istega obdobja vključno z našimi plačili pa so višji za 85%. Resda je to podatek, ki zadeva le primerjavo enega meseca, toda ob negotovi prihodnosti lahko postane to trend, s katerim se bomo srečali in ga tudi morali ustrezno rešiti.

Nataša Trdina

MALO MEŠANO

Nekomu se je tako mudilo, da je tekel ob biciklu, ker ni imel časa skočiti nanj. Prav tako se mudi vsem nam, da enostavno ne namenimo časa za take obrobne stvari, kot so recimo inovacije, požarna varnost, vzdrževanje in še kaj.

Kar se tiče inovacij jih poznamo takoj, ko je problem odpravljen in nihče nima časa reči niti hvala. Res ni nič posebnega, če nekdo nadomesti uvožen strojni del z domačim, ki je 10x cenejši in prav tolikokrat boljši (prej menjava 1x mesečno, sedaj zdrži 1 leto).

Požarna varnost je aktualna nekaj dni po uspešni akciji - vnes pa jo imamo le kot nadlogo oz. strošek.

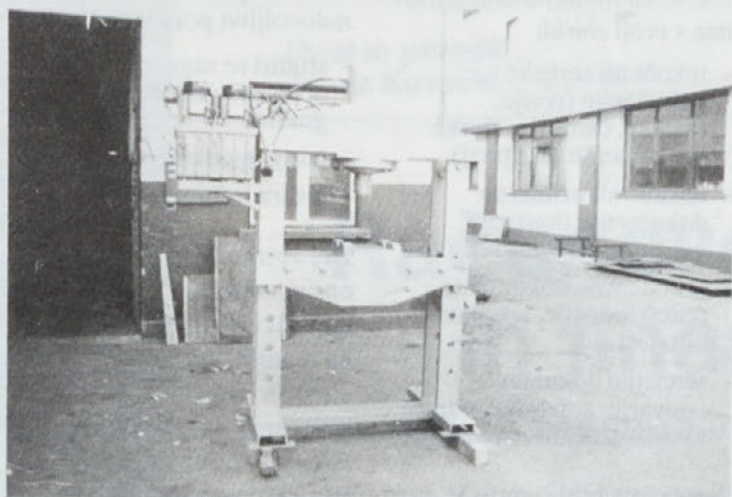
O vzdrževalcih se govori malo pogosteje, predvsem pa takrat, ko pride do večjih okvar ter motenj v proizvodnji.

Dogodek z biciklom v uvodu sem napisal zato, ker je zanemarjanje naštetih tem precej podobno izgubljanju časa ter denarja. Tokrat bom ponovno sitnaril okoli inovacijske dejavnosti, če se bo koga kaj prijelo. Ponovno opozarjam, da vlada do tega problema popolna ravnodušnost, kar bo lahko zelo negativno vplivalo na kreativnost ljudi in stagnacijo v proizvodnji. Popolna podreditev zunanji pameti ni mogoča, če vemo, da so stalne potrebe po določenih spremembah, ki si jih nekdo mora zamisliti, izvesti in odgovarjati za funkcionalnost.

Težko pa je pričakovati, da bi se nekdo še hotel ubadati z določenimi problemi izven njegove zadolžitve, če bo vedel da si bo s tem nakopal dodatne odgovornosti, namesto pohvale pa kritike.

Ponovno trdim, da je slabih proizvajalcev strojev in naprav na kupe in zato ni problem tako stvar nabaviti, če je denar pri hiši. Vendar pa bo del odgovornosti za obratovanje določene naprave moral prevzeti tudi tisti, ki jo je naročil, če vemo, da določeni stroji stojijo po več mesecev nedotaknjeni, kar je popolnoma mrtev kapital in vprašanje umestnosti take nabave.

Resnica je, da zaradi stalnega izpopolnjevanja večina strojev in naprav zastara ne glede na dejansko obrabo. Je pa tudi res, da so bile nekatere naprave že ob konstruiranju tako dognane, da je njihova uporabnost ob primernem vzdrževanju bolj trajna. To velja predvsem za klasične mizarske stroje, ki so še vedno glavna osnova za vse izpeljanke. Tudi razne transportne naprave so na istem in so z manjšimi popravki oz. predelavami polno uporabne, stroški pa občutno manjši.

Tudi v domači delavnici se da narediti marsikaj.

Iz zgodovine razvoja lesnopredelovalnih strojev vemo, da so le-ti v večini nastali v lesni industriji, in so šele kasneje nastale specializirane delavnice za serijsko proizvodnjo, kar potrjuje tudi novejša obdobja pri nas, ko so v lesni industriji (KLI, ALPLES, BREST, LIKO, LIP itd.) nastale kar močne tovarne take opreme, kar potrjuje tezo, da morajo konstruktorji poleg strojništva v enaki meri obvladovati tudi znanje iz obdelave in predelave lesa. Vsekakor pa drži, da so prav stroji in naprave - namensko narejene za določene izdelke, oz. delovno operacijo, najbolj učinkoviti. Delo samo na teh strojih in tisti, ki na njih neposredno delajo, najprej opazijo razne pomanjkljivosti in, če so za to stimulirani vplivajo na odpravo pomanjkljivosti oz. na razne dodelave in predelave, kar si nato prisvojijo proizvajalci strojev. Tudi naši inovatorji so na stroje priznanih proizvajalcev (HARBS, DIMTER, HESEMAN itd.) prigradili razne dodatke, ki vplivajo na boljšo obdelavo, večjo količino, varnost itd., kar se še dogaja. Naloga vodstva proizvodnje in drugih vodilnih pa je, da to vzpodbujamo in ustrezno stimuliramo.

A.K.

STROJELOMI

Lomov in okvar delovnih sredstev v podjetju je kar precej, vendar tega preveč ne obešamo na veliki zvon, čeprav ne bi bilo odveč, da so vsaj z večjimi zadevami, kot je "strojelom" polnojarmenika in podobnih večjih tehničnih nesrečah seznanjeni ljudje bolj na široko, kar bo mogoče le nekaj vplivalo na večjo pozornost in preprečevanje teh nesreč, ki imajo v končni fazi lahko zelo negativne vplive na rezultate proizvodnje, saj poleg velikih stroškov sanacije nastopajo lahko še večji stroški izpada proizvodnje, lahko pa ob tem pride tudi do

Pod lomi in okvarami strojev razumemo tehnične nesreče pri katerih se onesposobi eden ali več strojnih delov, ki postanejo v celoti trajno ali samo začasno neuporabni. Taki lomi nastanejo kot posledica obrabe in staranja materiala, zaradi tehničnih pomanjkljivosti, organizacijskih vzrokov, nepravočasne menjave izrabljenih delov, nepravilnega vzdrževanja, preobremenitve

težje primere, saj je polnojarmenik brez predhodnih znakov bil v nekaj sekundah uničen in je materialna škoda ogromna že na stroju samem. Če pa sem prištelimo še posledice izpada proizvodnje, pa je škoda skoraj katastrofalna. Polnojarmenik bo predvidoma "zamenjan" v drugi polovici meseca aprila.

V času zastoja so znatno reševali situacijo predpotopni gatri v Sovodnju, Cerkljah in

itd. Kljub pazljivemu in strokovnemu ravnanju pa je pojav lomov in okvar neizogiben, ker sta obraba in staranje stalno napredujoča pojava.

Strojelom polnojarmenika na žagi v Preddvoru, ki je nastal dne 22.2.1991 na polnojarmeniku ESTERER spada med

Starem dvoru, ki so bili omenjeni kot veterani v prejšnjem glasilu.

Kljub temu, da zanesljivega vzroka tega strojeloma ni možno ugotoviti, nam je le lahko šola, da preventive ni nikoli preveč.

A.K.

KAKO SKRIBITE ZA SVOJE ZNANJE?

Delavci, ki ste v Jelovici že več kot 10 let, se verjetno spominjate, da smo imeli tedaj že organizirano strokovno knjižnico, kjer smo zaposleni lahko dobili strokovno literaturo, kadar se je pač pojavila potreba po njej.

pisali, da je v Jelovici kar precej predavanj, še posebej v organizaciji DIT-a. Skoraj vsa so dobro obiskana. Precej slabše pa je z branjem knjig in strokovne literature, pa čeprav je v Jelovici kar bogato opremljena knjižnica. Zato bi bilo prav lepo, če bi lahko objavili sliko tako velikega števila bralcev knjig, kot je teh, ki so na našem posnetku na predavanju DIT-a.

V lanskem letu smo končno ponovno organizirali delovanje knjižnice.

Naša knjižnica spada med specialne knjižnice. Nastanek specialnih knjižnic je povzročila specializacija v znanosti in ogromna izdelava strokovne literature in publikacij, ki vsako leto izide na posameznem strokovnem področju. Iz te gore gradiva naredijo specialne tehnične oz. strokovne knjižnice izbor za svojo temeljno knjižno zalogo, ki predstavlja vir informacij o novih znanstvenih spoznanjih in tehniških dosežkih v določeni stroki. Knjižno zalogo predstavljajo predvsem najnovejše izdaje strokovnih publikacij. Specialne knjižnice zato temeljne zaloge

JELOVICA

knjig ne dopolnjujejo ampak jo v glavnem obnavljajo. Glede na hitro zastaranje znanstvene literature je izločanje knjig veliko in pogosto, zato specialne tehnične knjižnice vrednotimo po najnovejših in najaktualnejših publikacijah.

NAŠA KNJIŽNICA DANES

Vprašanje "KJE SI LAHKO IZPOSODIM LITERATURO?" takoj sledi odgovor "V STROKOVNI KNJIŽNICI JELOVICE", ki ima svoj sedež v razvojni službi.

V letu 1990 je bilo 2234 evidentiranih knjižnih enot in 67 naslovov tekočih publikacij. Pri selekciji je bilo odpisanih 370 knjižnih enot in 24 naslovov tekoče publikacije. V letu 1991 se je strokovna knjižna zbirka obogatila za 64 novih enot in 11 novih naslovov tekoče publikacije.

Glede na obliko dokumentov ima v svoji zbirki:

- tekoče ali serijske publikacije (revije, časnike, časopise, zbirke del zunanjih institucij)
- tiskane ali primarne dokumente (knjige, učbenike, standarde)
- sekundarne dokumente (enciklopedije, leksikone, biltene)
- tercialne dokumente (slovarje, geselnike, tablice klasifikacijskih sistemov).

Pestri svet bibliografij je razdeljen na skupine:

- 0 - splošno
- 1 - fiziologija, psihologija
- 3 - družbene vede
- 5 - matematika, naravoslovne vede
- 6 - uporabne vede
- 7 - umetnost, arhitektura
- 8 - jezikoslovje
- 9 - zemljepis, biografija, zgodovina

Kot pri vsakem delu, je tudi v knjižnici potrebna organizacija dela. Delo mora biti kontinuirano. Načrtovanje zbirk dokumentov in poslovanje z njimi je primarnega pomena in temelji na oceni sedanjih in prihodnjih potreb

uporabnikov. Zelo pomembna je nabava, kjer moramo vedeti kateri dokumenti oz. enote so potrebne in učinkovite, zato moramo biti pri nabavi zelo previdni. Na izposoji se ugotavlja, katere dokumente si ljudje pogosto izposojajo in zakaj. Knjižnica že sledi zahtevam, pričakovanjem in zadovoljstvu porabnika:

- truditi se zagotoviti hiter dostop do knjižnega gradiva
- izvajati medknjižno izposojanje
- kreirati informacijske zbirke

Del zbirke je osredotočen na enem mestu v strokovni knjižnici, drugi del pa je razbit na manjše zbirke po delovnih enotah podjetja. V obeh primerih skrbi za nabavo (preko nabavne službe), strokovno obdelavo, izposojanje v podjetju in izven njega t.j. medknjižnična izposoja (CTK, NUK, knjižnic tehniških in drugih univerz, visokih in srednjih šol).

Vrste gradiva medknjižnične izposoje:

- strokovna literatura
- fotokopije strokovnih člankov
- tehnične standarde
- učbenike.

Na kratko smo vam predstavili vlogo in namen strokovne knjižnice v našem podjetju in zunaj njega.

J. Žepič

SPECIALNA KNJIŽNICA

Smo na pragu informacijske dobe in najpomembnejši dejavnik razvoja so: ČLOVEK - ZNANJE - INFORMACIJA. Rezultati v naslovu omenjene povezave so močno odvisni od vodstva podjetja in uporabnikov. Spremembe v svetu na področju znanja in vedenja so zelo velike in hitre.

V našem obdobju tem spremembam dodajamo še druge enako pomembne in celo bolj revolucionarne spremembe, kot sta prevrednotenje človeških vrednot in obdobje novega iskanja ravnovesja med človekom, družbo in naravo. Tudi na področju knjižničarstva gre za iskanje novega ravnovesja, še posebej pa na področju specialnega knjižničarstva, ki je vezano na gospodarstvo. Knjižničar je oz. bo informator, ki bo deloval v skladu z geslom specialnega bibliotekarstva "Putting knowledge to work". Najprej o izjavi Jeffreja Sachsa, ki je eden vodilnih ameriških ekonomistov na Harvardu, ko je v letu 1990 obiskal gospodarstvo Slovenije: "vzhodnoevropske države si bodo morale izbiti iz glave utopični - tržni socializem, ki temelji na javni lastnini in delavskem samoupravljanju in se lotiti tržnega gospodarstva zahodnega sloga". Če izjavo apliciramo na področje specialnega knjižničarstva, bi lahko rekli, lotimo se razvoja tega segmenta po zahodnem vzgledu na osnovi finančnih možnosti in na osnovi medsebojne koordinacije.

- Pravilen odnos organizacije do specialne knjižnice pogojuje učinkovito knjižnično in informacijsko službo za zadovoljevanje informacijskih potreb organizacije.
- Specialna knjižnica naj bi tesno sodelovala s strokovnjaki v podjetju.

Specialne knjižnice razvojno prehajajo v proces nenehnega prilagajanja potrebam in zahtevam časa. Tako to področje postaja v podjetju informacijsko področje in povezovalac informacij skozi STROKOVNO KNJIGO - SERIJSKO PUBLIKACIJO (revijo, časnike) - ŠTUDIJSKO LITERATURO - INFORMACIJSKO LITERATURO...

Razvoj informativnega sistema specialne knjižnice kot dela celotnega informacijskega sistema podjetja je odvisen od podpore in razumevanja vodilnih struktur. Velik del za uspeh ali neuspeh podjetja in s tem tudi dejavnosti knjižnice nosi poslovna struktura in ljudje, ki so odgovorni za razvoj. Če vemo, da je vodstvo podjetij do pred kratkim v večini primerov bilo pri nas politično dirigirano in ni imelo strokovnega znanja, ki je potrebno za odločanje in razvoj, je toliko bolj žalostna slika, ki jo kaže statistika, ljudi, ki so odgovorni za razvoj. Dosedanja vodstva v slovenskem prostoru so imela relativno malo posluha za pravi razvoj specialnih knjižnic. V razvitem poslovnem svetu se že zelo zavedajo pomena specialne knjižnice kot informacijskega centra. ČLOVEK - ZNANJE - INFORMACIJA so največje bogastvo sodobnega podjetja, zato sta temu prirejena tudi organizacija in vodenje podjetja. V današnjem času nam primanjkuje veliko znanja, ki je zajeto na področju

bibliotekarsko-informacijske stroke v razvitem svetu, ki ga še posebno sedaj, v globoki družbeni krizi, tudi mi zelo potrebujemo. Poznati moramo namene specialne knjižnice, vire informacij in druge storitve, ki so koristne za strokovnjake v podjetju. Glede na geslo: "Ali smo pripravljeni na specialno knjižnico jutrišnjega dne?" lahko le delno odgovorimo. Za dosego tega namena nas čaka še mnogo naporov. Razvoj specialne knjižnice bosta odvisna od razvoja in uspešnosti podjetja, ne nazadnje pa tudi od samoiniciativnosti samih delavcev.

V današnjem času postaja bodočnost magični pojem. Pri nas je videti da novo in staro še nikoli ni bilo v tako velikem spopadu. Če želimo biti uspešni in kreativni, se moramo iz pasivnega subjekta, ki se bo prilagajal, spremeniti v aktivnega, ki bo bodočnost prilagajal sebi. Zato potrebujemo: voljo za spremembe, jasno definirane cilje in ustvariti si moramo pogoje za uresničitev teh ciljev. Strokovno znanje s pomočjo specialne knjižnice naj ne preneha biti glavno merilo.

J. Žepič

SINDIKATU V PREMISLEK

Skoraj trideset let sem bil član, plačnik in skozi oboje tudi koristnik splošnokolektivne delavske institucije, imenovane SAMOPOMOČ. Nisem se pregrešil zoper njene predpise na noben način, kako le, če je pa temeljila njena dejavnost na narodnem izreku POMAGAJ SI SAM IN BOG TI BO POMAGAL.

Samopomč ni ustanovil sindikat ampak delavska solidarnost. Samopomoč je bila vseskozi samonikla, samostojna, neodvisna in predvsem na svobodnih pristopnih odločitvah njenega članstva temelječa organiziranost. Zaradi narave njene dejavnosti, ki je sorodna temeljnim usmeritvam sindikata, je postal sindikat Jelovice njen soupravljalca, ne pa izključni lastnik. Samopomoč ni nikoli prenehala tako kot sindikat, ki ga lani nekaj časa sploh ni bilo, dokler se ni prelevil po lanskim političnim premikih iz SS v SSS (da ne bo napačnih razlag: SS so bili nekdanji slovenski sindikati, SSS so pa svobodni sindikati Slovenije). Pa je ta svobodni sindikat posegel v še bolj svobodno samopomoč tako, da je iz nje odslovil vse tiste člane kolektiva Jelovice,

ki lani niso podpisali pristopnice k članstvu svobodnih sindikatov Slovenije. Med temi sem bil tudi spodaj podpisani in menda je še nekaj takih. Protestiram, ker sindikat pogojuje članstvo v Samopomoči s članstvom v SSS. To je absurdno že zato, ker imata obe organizaciji vsaka svojo članarino, vsaka svoj pravilnik in seveda tudi svoj namen. SSS je politična organizacija, po nekaterih simptomih tudi skoraj stranka, Samopomoč pa je izključno solidarnostna zadeva njenih članov glede na politično pripadnost, je torej izvensindikalna, delavsko-solidarnostna, suverena organiziranost. Nisem nasprotnik sindikatov. Sam sem bil v sindikatu že v davnih vajenskih časih in pozneje nekaj let celo v izvršnem odboru sindikata. Delali smo

pošteno in predvsem nepristransko. Seje smo imeli po službi in ne tako kot danes, ko se sestankuje med delovnim časom in ta delovni čas se troši za tako krivične odločitve, kot je ta v zvezi s Samopomočjo v Jelovici. Če SSS noče soupravljati s Samopomočjo v korist vsega članstva Samopomoči, potem naj to dejavnost prepusti v upravljanje njenemu odboru.

Odločitev SSS v zvezi s Samopomočjo nima pravne podlage. V tem primeru so si svobodni sindikati privoščili preveč svobode in svobodni bodo sindikati le toliko, kolikor svobode bodo dopustili drugim. Upam, da bo ta krivica v kratkem odpravljena, saj je to zasedaj le sindikatova zablada, ki se pa lahko spremeni v večno napako.

Franc Jenko

POJASNILO PRAVNE SLUŽBE

Dejavnost blagajne vzajemne pomoči je v pristojnosti sindikata podjetja, oz. njegove dejavnosti, saj je le-ta definirana v Pravilniku poslovanja blagajne vzajemne pomoči, katerega temelj je dogovor o financiranju in finančnem poslovanju sindikalne dejavnosti, v katerega delokrog spada tudi blagajna vzajemne pomoči.

Naveden pravilnik je stopil v veljavo dne 1.6.1982 (v kasnejšem času ni bil noveliran ali razveljavljen, korigirala se je le višina t.im. posojila), po sprejemu na konferenci osnovnih organizacij sindikata (katerih naslednik je Svobodni sindikat).

Iz 2. čl. pravilnika izhaja, da blagajna vzajemne pomoči deluje pri konferenci osnovnih

organizacij sindikata Jelovice, 3. čl. pa določa, da postane član blagajne vzajemne pomoči vsak član osnovne organizacije sindikata, ki izrecno ne izjavi, da ne želi postati član blagajne vzajemne pomoči. Iz 15. čl. pa izhaja, da ima delavec, ki izstopi iz članstva osnovne organizacije sindikata ali izgubi lastnost delavca, pravico do izplačila celotne vplačane članarine, pri čemer se minimalni znesek zadrži za manipulativne stroške. Isto pravico ima delavec, ki pisмено izjavi, da ne želi več biti član blagajne vzajemne pomoči.

Glede na navedeno je razvidno, da je blagajna vzajemne pomoči v pristojnosti sindikata.

Pravna služba

So ljudje, ki bi lahko naredili več, vendar so na nepravem delovnem mestu. Ste tudi vi med njimi?

Če menite, da bi lahko drugje bolje delali, predvsem pa delali delo, ki vas veseli, se oglasite v kadrovske službi. Morda bomo tako vašo željo skupno uresničili.

NAŠI ZABOJNIKI

Najprej kratka obnova: Zabojniki so v našem podjetju namenjeni predvsem industrijskim odpadkom, še zlasti je pri tem potrebno paziti, da so ustrezno sortirani. Če pa v zabojnike odmetujemo tudi razne uporabne odpadke, ki bi jih denimo lahko pokurili ali pa odprodali Dinosu je s tem povzročena kar večkratna škoda. Poglejmo jo:

- z nekaj kartoni je zabojnik kaj hitro poln in posledica je predčasen odvoz, ki ga seveda drago plačamo;
- z odpadki, ki sedaj končajo v zabojniku, bi lahko velikokrat kar precej prihranili pri porabi plina namenjenega kurjavi;
- z vsebino ene bale stisnjenega papirja lahko napolnimo (če je seveda odvržen kar tako nestisnjen) kar tri kontejnerje, to pa danes stane več kot 1.500 din - prevoz namreč.

In zakaj to pišemo? Predvsem za to, ker se vse prej opisano vse prepogosto dogaja v naši tovarni. Ne verjamete? Poglejte okrog sebe, za nejeverne Tomaže pa imamo tudi dva posnetka. Verjetno ne potrebujeta prav preveč komentarjev.

N.N.

RAZVOJ NOVIH TEHNOLOGIJ ZA PROIZVODNJO OKEN

Hiter povojni razvoj in z njim povezana masovna stanovanjska gradnja je narekovala tudi masovno proizvodnjo stavbnega pohištva. V želji po čim večji racionalnosti pri porabi časov in materialov na enoto proizvoda se je razvila serijska in velikoserijska proizvodnja oken. Ta je zagotavljala velike količine izdelkov, po drugi strani pa zahteva strogo specializirane tehnološke postopke in opremo. Visoka standardizacija vhodnih materialov in velike serije so popolnoma izrinile obrtniški način proizvodnje ter individualnost izdelkov.

Tako kot večina proizvajalcev smo tudi mi svojo tehnologijo prilagodili temu načinu dela, naročniška proizvodnja oken pa je v celot-

stanovanjske kulture in predvsem na zunanjih trgih precej visokega standarda, današnji kupci zavračajo unifikacijo proizvodnje oken.

nolikost dimenzij, drevesnih vrst, površinske obdelave in načine odpiranja oken. Pri enakih profilih se spreminjajo širine posamičnih sestavnih delov, kar pomeni, da ni postal prilagodljiv samo celoten artikel, pač pa tudi posamezni deli v njem.

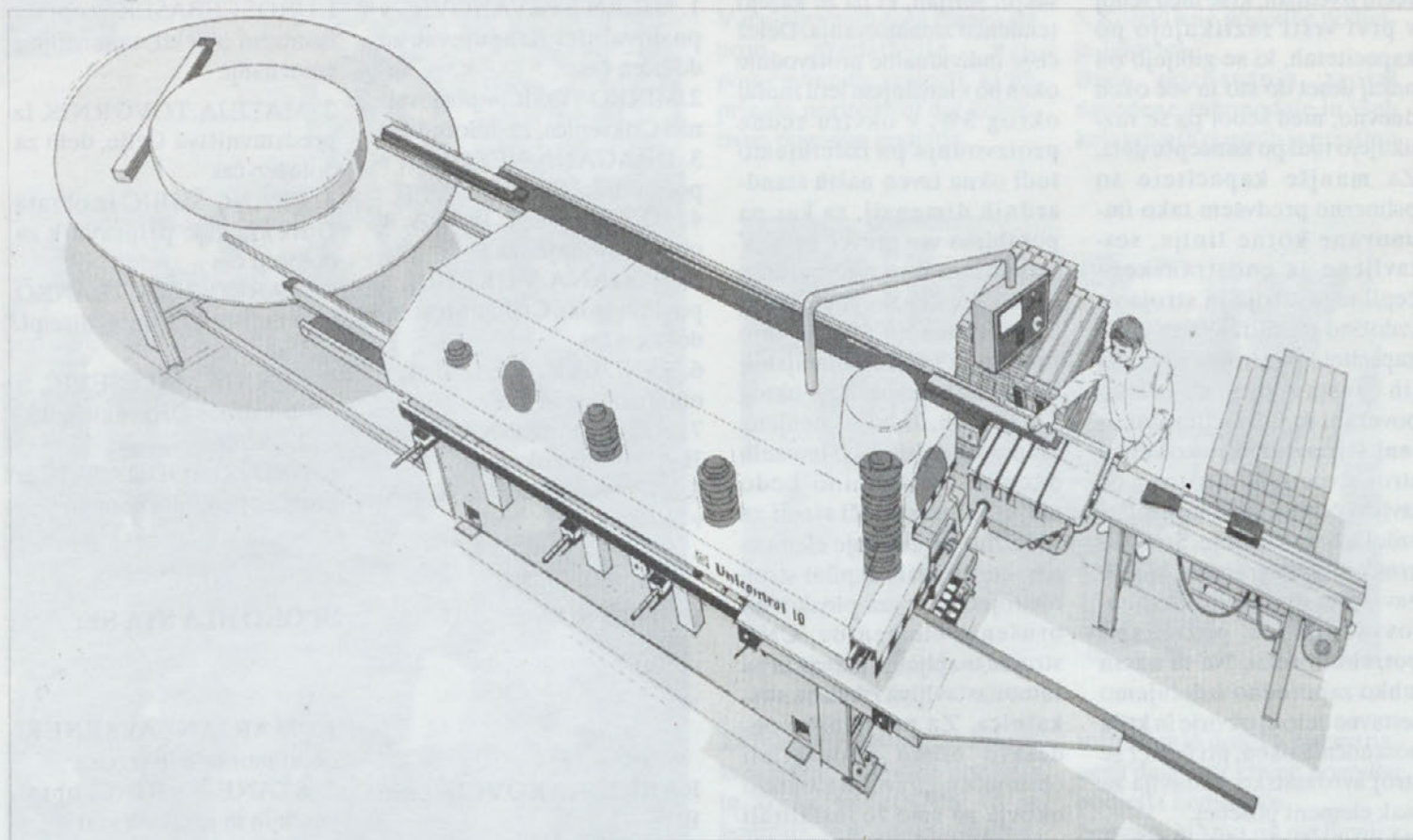
Individualno ali izventipsko naročilo predstavlja za nas kot serijskega proizvajalca dokajšnjo težavo. To se pokaže že ob samem naročilu, še bolj pa pri tehnološki in operativni pripravi dela.

Zelo zahtevna je obdelava podatkov, kamor spada izdelava ponudb, naročil materiala in izdelava potrebne proizvodne dokumentacije. Drug problem predstavlja neprilagodljiva tehnološka oprema, ki sicer omogoča izdelavo pravokotnih oken v najrazličnejših dimenzijah, problematični pa so pripravljeno zaključni časi, ki se pri manjših serijah porazdelijo na ustrezno število iz-

kupčevih zahtev.

Novim značilnostim tržišča so se dokaj hitro prilagodili proizvajalci strojne in tehnološke opreme. Da bi obdržali kvaliteten in cenovni nivo v okenski proizvodnji, so morali razviti tehnologije, ki s stališča racionalnosti, izrabe materiala in izdelavnega časa ne zaostajajo za velikoserijskimi tehnologijami. Potrebno je bilo razviti stroje in naprave, ki s svojo prilagodljivostjo zagotavljajo minimalne čase za menjavo orodij, ter hitro predstavljajo in nastavljanje prislonov in obdelovalnih agregatov. Tem zahtevam je bilo potrebno ugoditi tako v strojni obdelavi elementov, kot v površinski obdelavi ter montaži in kompletiranju oken.

V oddelkih strojne obdelave okenskih elementov so se uveljavili okenski obdelovalni centri, brusilniki za brušenje elementov, brusilni stroji za

ni količini predstavljala le zanemarljivo majhen delež. Sedanji umirjenjši način izgradnje pa nas postavlja pred popolnoma nove tržne razmere. Zaradi dviga

V ospredje vse bolj prodira individualizem in vse višje zahteve po kakovosti konstrukcije in izdelave. Poleg tega spremembe vključujejo tudi zunanji izgled oken, raz-

delkov. Vse to se neposredno odraža v dolgi dobavi rok, visokih izdelavnih stroških, posledica tega pa je nekonkurenčnost in nesposobnost izpolnjevanja

brušenje elementov, samonastavljive okvirne stiskalnice ter avtomati za zunanjo obdelavo okenskih kril. Raziskave so pokazale, da je pri velikosti serij nad 100

enakih kosov najdonosnejša specialna oprema, med 50 in 100 kosi običajna ali konvencionalna oprema, pod 50 kosi, zlasti do 10 kosov pa pri proizvodnih stroških za enoto proizvoda prednjači NC in CNCstrojna oprema. Delovne agregate vodi računalnik, ki s svojo sposobnostjo hitrega reagiranja zmanjšuje čase nastavljanja stroja. Argumenti ki govorijo v prid taki tehnologiji v proizvodnji oken so naslednji:

- kratki pripravljalni časi,
- kratki časi za menjavo rezil in nastavitve dimenzij elementov,
- kratki operacijski časi,
- usklajenost dela med posameznimi stroji in agregati,
- popolnost pri sprejemanju naročil, velika natančnost obdelave, izključitev človeškega faktorja in
- možnost računalniško podprtega vodenja proizvodnje.

Tovrstne stroje izdelujejo v večjih izvedbah, ki se med seboj v prvi vrsti razlikujejo po kapacitetah, ki se gibljejo od nekaj deset do sto in več oken dnevno, med seboj pa se razlikujejo tudi po konceptu dela. Za manjše kapacitete so primerne predvsem tako imenovane kotne linije, sestavljene iz enostranskega čepilnega stroja in stroja za vzdolžno profiliranje, za večje kapacitete pa strojne linije, ki jih sestavljajo v celoto povezani in centralno krmiljeni štiristranski skobeljni stroj, dvostranski hitro nastavljivi čepilni stroj in stroj za vzdolžno profiliranje. Stroji so krmiljeni s programom, kjer so navedene dimenzije elementov skupno s pozicijami potrebnih rezil. Na ta način lahko zaporedno izdelujemo sestavne dele za okvirje in krila posamičnih oken, pri čemer se stroj avtomatsko nastavlja za vsak element posebej.

Tehnike površinske obdelave smo že opisali v eni od predhodnih števil, zato si pogledajmo še stanje na področju montaže oken. Tako kot večnamenski obdelovalni stroji pomenijo revolucionarno novost tudi montažni stroji

in montažna oprema za obdelke montaže in kompletiranja oken. Sodobna montažna oprema namreč omogoča visoko produktivnost in prilagodljivost različnim dimenzijam, zmanjšuje fizični napor delavcev, zmanjša zahtevnost priprave dela in izboljša kakovost montaže in steklenja oken. Na montažnih strojih, ki so oblikovani kot samostojne proizvodne celice v obliki delovne mize je možno izvajati luknje za pololivo in kotno spono, prirezovanje okovja, natančno prižigovanje zasteklitvenih letvic in pnevmatsko vijačenje okovja na krilo. Podobno so opremljene tudi montažne mize za montažo okovja na okvirje in mize za kontrolo in steklenje oken, vse skupaj pa omogočajo delavcem predvsem lažje in kakovostnejše izvajanje delovnih nalog.

In kje smo v Jelovici? Še vedno smo tipični proizvajalci oken v večjih serijah, ki pa že kažejo tendenco zmanjševanja. Delež čiste individualne proizvodnje oken bo v letošnjem letu znašal okrog 3%, v okviru redne proizvodnje pa izdelujemo tudi okna izven naših standardnih dimenzij, za kar pa porabimo vse preveč časa. V letošnjem letu načrtujemo usposoditev skupine strojev za individualno proizvodnjo predvsem termoizolacijskih oken z letno kapaciteto okrog 5.000 oken, ki bo namenjena predvsem za izdelavo izvoznih oken. V to skupino bodo vključeni obstoječi stroji za vzdolžno profiliranje elementov, enostranski čepilni stroj, obstoječi stroj za ploskovno brušenje elementov, CNC stroj za utapljanje okovja in pa samonastavljiva okvirna stiskalnica. Za površinsko obdelavo bomo uporabljali obstoječe naprave, za montažo okovja pa smo že instalirali montažno mizo, ki omogoča lažjo in hitrejšo montažo okovja.

V prihodnjih letih pa glede na položaj na tržišču načrtujemo postopno usposoditev tehnologije za individualno proizvodnjo oken. Veliko dela pa

nas še pred tem čaka pri pripravi dela, saj sedanji način ne ustreza novim tehnološkim možnostim in potrebam individualne proizvodnje oken. Vzoredno s temi aktivnostmi pa bo potrebno nujno spremeniti način našega razmišljanja, saj so časi, ki so omogočali več lagodnosti

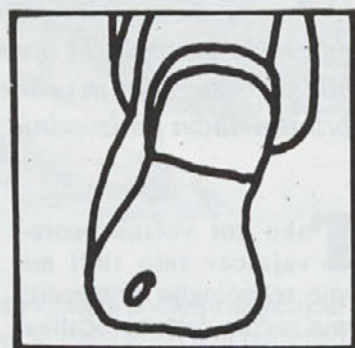
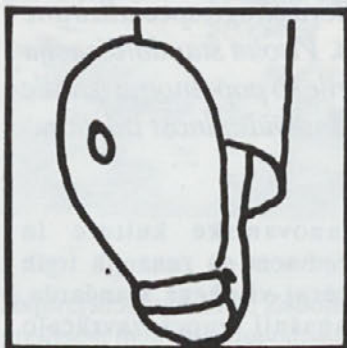
nepreklicno minili.

Po članku INDIVIDUALNA PROIZVODNJA OKEN NA INDUSTRIJSKI NAČIN, V. GOLMAJER, LES (41) 3/4 str. 105 - 107, Ljubljana, 1989

priredil

Miran HRIBERNIK

KADROVSKE NOVICE

1. MILAN STEVANOVIĆ, v poslovalnici Kragujevac za določen čas
2. MIRKO TOŠIĆ, v poslovalnici Crikvenica, za določen čas
3. DRAGANA VESOVIĆ, v poslovalnici Kragujevac
4. JOŽE RŽEK, iz JLA, v obratu Gorenja vas
5. TATJANA VUKELIĆ, v poslovalnici Crikvenica, za določen čas
6. SANDI KRALJ, iz JLA, v obratu oblog in letov
7. ROBERT ŽONTAR, iz JLA, v obratu oken
8. MIRAN ŠVEGELJ, iz JLA, v obratu Kranj

RODILI SO SE:

RAFKU RAKOVCU - sin Blaž
TOMAŽU UDIRJU - hči Anita
JANEZU ANDREUZIJU - hči Saša
BOŽU MASNECU - sin Sandi
ROBERTU ŠKRLECU - sin Aleš
ANDREJI ŠTURM - sin Luka

1. UROŠ ČEBAŠEK, iz obrata montažni objekti, samovoljno prenehanje
2. MATEJA TOVORNIK iz predstavništva Celje, delo za določen čas
3. FRANC ŠUBIC iz obrata Gorenja vas, pripravnik za določen čas
4. MARKO POLUTRANKO iz skladišča žag. lesa, discipl. izključ.
5. RENATA MALEŠEVIĆ, iz poslovalnice Crikvenica, discipl. izključ.
6. NEDŽO TODOROVIĆ iz obrata oken, sporazumno

UPOKOJILA STA SE:

1. MARJAN AVSENEK, obrat montaže in servisa
2. STANE VRBINC, obrat vhodnih in garažnih vrat

POZNAVANJE VSEH VELJAVNIH DOLOČB ZA PRAVILNO TOLMAČENJE

Z dnem, ko sta delavski svet podjetja in izvršilni odbor sindikata podjetja sprejela predlog kolektivne pogodbe podjetja - normativni in obligacijski del, je bil uspešno opravljen tudi drugi del naloge v zvezi s pripravo in sprejemom kolektivne pogodbe podjetja.

Kolektivna pogodba podjetja Jelovica je sestavljena iz štirih delov:

1. obligacijski del
2. normativni del
3. tarifni del
4. prehodne in končne določbe

podjetja za mesec januar 1991. Preostale določbe kolektivne pogodbe podjetja pa so bile uveljavljene z 19/3-1991.

Z uveljavitvijo kolektivne pogodbe podjetja prenehajo veljati določbe:

zagotavljanju njihove materialne varnosti

- Pravilnik o osnovah in merilih za pridobivanje in razporejanje dohodka, čistega dohodka, osebnih dohodkov in sredstev za skupno porabo, razen metodologije za vrednotenje delovnih mest

- Pravilnik o merilih delitve osebnih dohodkov

- Pravilnik o povračilu določenih stroškov, ki jih imajo delavci pri delu oz. v zvezi z delom in bremenijo materialne stroške.

S člankom v zadnji izdaji internega glasila ste se lahko seznanili z novostmi, ki jih prinaša tarifni del kolektivne pogodbe podjetja.

V nadaljevanju tega članka pa bom predstavila najpomembnejše novosti, ki jih prinaša normativni del kolektivne pogodbe podjetja.

bo podjetja, ker se le-te neposredno uporabljajo, ampak se v kolektivni pogodbi podjetja uredijo le tista področja oz. vprašanja, ki niso urejena ali so za podjetje specifična.

Pri razlagi določb kolektivne pogodbe podjetja je treba obvezno poznati določbe:

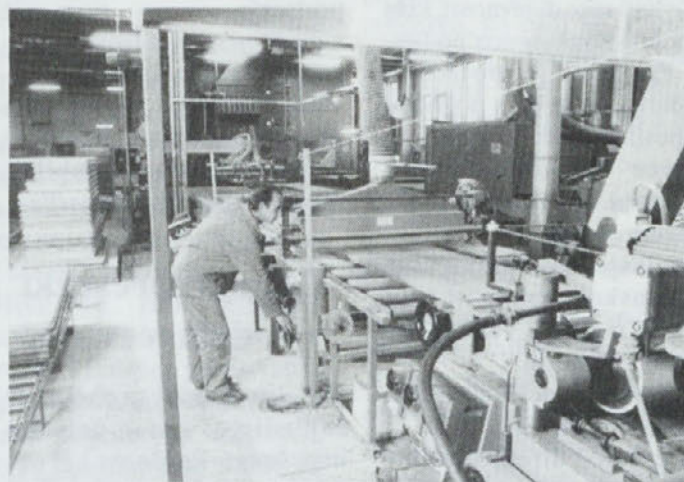
1. Zakona o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja (Uradni list SFRJ, št. 60/89 in 42/90)
2. Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 14/90 in 5/91)
3. Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo Republike Slovenije
4. Kolektivne pogodbe za lesarstvo in
5. Kolektivne pogodbe podjetja Jelovica

Brez poznavanja zgoraj navedene zakonodaje in vseh kolektivnih pogodb je pravilno

Tarifni del kolektivne pogodbe podjetja je bil uveljavljen in prvič uporabljen pri obračunu osebnih dohodkov delavcev

- Pravilnik o delovnih razmerjih podjetja Jelovica
- Pravilnik o ugotavljanju presežkov delavcev in

Za pravilno tolmačenje določb kolektivne pogodbe podjetja je treba vedeti, da se je komisija, ki je pripravila predlog kolektivne pogodbe podjetja - normativni del, odločila da določb zakonodaje, splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo in kolektivne pogodbe za lesarstvo ne prepisuje v kolektivno pogod-

tolmačenje določb normativnega dela kolektivne pogodbe podjetja nemogoče. Novosti, ki smo jih uveljavili v normativnem delu kolektivne pogodbe podjetja so naslednje:

- Nova delovna mesta določi direktor s sklepom. Ko potreba po določenem delovnem mestu preneha,

direktor delovno mesto ukine.
- Izbiro med kandidati za prosto delovno mesto opravi direktor.

- S pogodbo o zaposlitvi se bo določila tudi:

- konkurenčna prepoved in

- poslovna tajnost.

- Poskusno delo se uvede za delavce na tistih delovnih mestih, za katere tako določi direktor.

Poskusno delo lahko spremlja posamezni delavec ali 3-članska komisija.

- O skrajšanju pripravnške dobe, na predlog mentorja, odloča direktor podjetja.

Strokovno komisijo, pred katero opravlja pripravnik strokovni izpit, imenuje direktor.

Če pripravnik prvič neuspešno opravi izpit, mu delovno razmerje preneha.

- Določena je obveznost primopredaje poslova.

- Postopek ugotavljanja znanja in zmožnosti za opravljanje del in postopek ugotavljanja pričakovanih rezultatov dela lahko začne direktor samostojno ali na predlog vodij področij.

- S konkurenčno klavzulo je podjetju omogočeno, da delavcem podjetja ne dovoli opravljati take dejavnosti, ki bi pomenila konkurenco podjetju. Pri tem je potrebno poudariti, da se bo s pogodbo o zaposlitvi določilo, za katere delavce bo konkurenčna prepoved uporabljena in v kakšnem obsegu.

- Soglasje za opravljanje postranske dejavnosti izda direktor podjetja, vendar le v izjemnih primerih.

- Razporejanje delovnega časa je v pristojnosti direktorja.

- Na predlog direktorja se v katalogu delovnih mest lahko določijo delovna mesta, kjer se opravljajo dela s krajšim delovnim časom (manj kot 8 ur, vendar ne manj kot 4 ure), če glede na izrabo delovnega časa, organizacijo dela ter perspektivo podjetja, poln delovni čas ni potreben.

Pravice delavcev, ki bi delali krajši delovni čas, se določijo s pogodbo o zaposlitvi.

- Merila za določitev letnega dopusta se spreminjajo glede

na dosedanja merila zaradi prostih sobot, in sicer:

v točki 2 - za vsake 5 let delovne dobe, dopolnjene v letu, za katero se odmerja letni dopust 1 dan

(dosedaj za vsake 3 leta delovne dobe, dopolnjene v letu, za katero se odmerja letni dopust) 1 dan

- Odsotnost z dela s pravico do nadomestila osebnega dohodka je dovoljena tudi za primer darovanja krvi 1 dan.

- Odsotnost z dela brez pravice do nadomestila osebnega dohodka je dovoljena tudi za študij, ki ni v neposrednem interesu podjetja.

O navedeni odsotnosti odloča direktor podjetja.

- Delavec, ki izpolnjuje pogoje za upokožitev, lahko nadaljuje z delom v podjetju le izjemoma, vendar največ eno leto:

- če delavca ni mogoče nadomestiti z razporeditvijo delavcev znotraj podjetja

- če se kljub interni in dvakratni javni objavi ne uspe pridobiti ustreznega delavca.

Izjemoma lahko direktor odloči, da delavec, ki je izjemen strokovnjak, lahko nadaljuje z delom v podjetju, če bi odhod takega delavca iz podjetja pomenil nenadomestljivo strokovno izgubo oz. poslovno škodo.

- Za določanje morebitnih začasnih ali trajnih presežkov delavcev bomo uporabljali zakonsko določene kriterije.

Začasni presežki delavcev

Temeljni kriterij za ohranitev zaposlitve je delovna uspešnost. Prednost pri ohranitvi zaposlitve imajo delavci, ki dosegajo večjo delovno uspešnost. V primeru enake delovne uspešnosti delavcev se kot prvi korekcijski kriterij za ohranitev zaposlitve upošteva strokovna izobrazba - zaposlitev obdrži tisti delavec, ki ima višjo strokovno izobrazbo.

Kot drugi korekcijski kriterij pa se upošteva delovna doba in socialne razmere delavca skupno. Ta kriterij se upošteva v primeru enake delovne

uspešnosti in strokovne izobrazbe.

Trajni presežki delavcev

Temeljni kriterij za ohranitev zaposlitve je delovna uspešnost. Prednost pri ohranitvi zaposlitve imajo delavci, ki dosegajo večjo delovno uspešnost.

V primeru enake delovne uspešnosti delavcev se kot prvi korekcijski kriterij za ohranitev zaposlitve upošteva strokovna izobrazba oz. usposobljenost in potrebna dodatna znanja in zmožnosti. Zaposlitev obdrži tisti delavec, ki ima višjo strokovno izobrazbo oz. usposobljenost oz. večja dodatna znanja.

Kot drugi korekcijski kriterij pa se upošteva delovna doba, delovne izkušnje, zdravstveno stanje in socialno stanje skupaj. Ta kriterij se upošteva v primeru enake delovne uspešnosti in strokovne izobrazbe.

Direktor pa lahko za posebne strokovnjake izključi uporabo posamičnih določb kolektivne pogodbe podjetja, kar se v pogodbi o zaposlitvi uredi z nadomestno vsebino.

Časovna veljavnost kolektivne pogodbe podjetja je do 31/12-1994.

V prehodnih in končnih določbah je določen postopek za spremembo kolektivne pogodbe podjetja in navedena možnost odstopa od kolektivne pogodbe podjetja ene izmed pogodbenih strank.

Za tolmačenje določb kolektivne pogodbe podjetja so določeni:

Nada Majnik-Likar - na predlog sindikata podjetja

Vida Gaber - na predlog delavskega sveta podjetja

Ivan Breznik - na predlog obeh pogodbenih strank

Z uveljavitvijo kolektivne pogodbe podjetja se tudi v praksi vzpostavljajo drugačna razmerja znotraj podjetja, kajti delavci si na eni strani preko sindikata skušajo zagotoviti čimveč pravic, na

V obligacijskem delu kolektivne pogodbe je določena njena osebna in časovna veljavnost. Taka kolektivna pogodba podjetja velja za vse delavce, ki so zaposleni v podjetju.

Za direktorja in delavce s posebnimi pooblastili in odgovornostmi ne veljajo določbe tarifnega dela kolektivne pogodbe podjetja in tiste določbe, katerih uporaba je izrecno izključena s pogodbo o zaposlitvi.

drugi strani pa se trenutno delavski svet in vodstvo podjetja obnašajo tržno s ciljem ustvarjanja čimvečjega dobička.

S procesom privatizacije, ko naj bi dobili prave lastnike kapitala, bodo interesi obeh pogodbenih strank še bolj izraziti oz. nasprotujoči, zato bodo tudi pogajanja o vsebini kolektivnih pogodb toliko bolj zahtevna.

Vida Gaber

VSAM ZIMA NE BO VEČ VZROK NESREČ

Z Novim letom se vse prične znova. Tudi nesreče pri delu niso izjema. V Jelovici smo sicer letos zabeležili manjši porast nesreč v prvih treh mesecih kot v preteklih letih. Vendar pa se krivulja števila nesreč že vzpenja. Pa si pogledjmo prve nesreče v letošnjem letu:

Prvo nesrečo je dne 14.1.1991 utrpel Anton M. na obratu v Gorenji vasi. Seveda kje drugje kot na steklenju. Pri prelaganju stekla se je porezal po kazalcu in sredincu na levi roki. Upajmo da zadnjič letos! Za konec meseca januarja pa je poskrbel Igor L. v učno prototipni delavnici na Starem dvoru. Dne 29.1.1991 je pomagal pri transportiranju eksponata iz delavnice. Pri tem pa mu je le-ta padel na zapestje desne roke. Verjetno je bila posredi delovna vnema.

V drugem mesecu letos pa je prvo nesrečo, pardon staknil je neke vrste ekcem, ne boste verjeli s pasto pri umivanju rok naš vrli planinec Ivan F. iz prirezovalnice. 6.2.1991 je načel novo pasto znamke "ROBER", ki pa mu je prinesla poleg umitih rok tudi par dni bolniške.

Dne 7.2.1991 pa sezopet vrnimo v proizvodnjo Gorenja vas, kjer je Simon A. sestavljal in lepil okna. Pri enem od okvirjev se mu je zadržal iver v dlan desne roke.

Mijat P. je v obratu oken pri brušenju podsestavov pridno brusil podsestave za okna. Kar

na enkrat pa se mu je strgal brusni papir in ga prav grdo oškral po dlani leve roke. Nesrečen slučaj!, dne 19.2.

Tudi Anton Z. z vzdrževalnega servisa Stari dvor je že staknil prvo nesrečo za letos. To pot ne pri popravilu viličarja, temveč pri čiščenju ventilacije. Anton je tako vneto čistil žaganje iz ventilacijskih cevi tudi s pomočjo nog, da je pri tem poškodoval palec na levi nogi. Namreč, brnil je ob železen kotnik, ki se je nehote znašel med žaganjem, dne 27.2.

Komaj se je Bernarda K. vrnila iz porodniškega dopusta, zopet je odšla to pot na bolniški dopust. Dne 4.3.1991 je v furnirnici obrata oblog rezala distančnike iz bukovega furnirja, pri tem pa se je urezala v kazalec leve roke - vbod trnja.

Tudi Marko B. z obrata oken jo kdaj pa kdaj stakne. To pot ni krpal, temveč je očitno steknil. Ker pa mu je nekaj stekla ostalo za v kontejner, ga je tako nerodno prijel, da se mu je steklo zdrobilo in ga porezalo po mezinu na desni roki. Pa je bil Marko ob par delovnih dni s pričetkom 7.3.

Tudi naši obratovodje niso neranljivi. Boris M. z obrata notranjih vrat je nič hudega sluteč za seboj zapiral na novo vzdana vrata, pri tem pa se mu je odlomil kos zidaka iznad vrat in ga zadel ravno na glavo. Očitno so malomarni Tehnikovi delavci premalo počistili iznad podboja vrat, dne 20.3.

Kot veste je v izgradnji nov laboratorij in zato se z njim že

nekaj časa ubadajo naši vrli monterji. Miroslav P. je dne 21.3.1991 pri bandažiranju stropa v novem laboratoriju padel z lestve - seveda na tla. Verjetno je lestev premalo fiksiral, odnosno poodrjal, pa je enkrat stopil v prazno. Poškodoval si je levo roko in obraz.

Za konec se povrnimo še malo na naše železnice, ki so zadnje čase tako obremenjene. Na Sovodnju je dne 21.3.1991 Igor E. robil deske, ki so prihajale iz gatra. Še sam ne ve, kako mu je eno poslalo iz žage nazaj v steg-

no na levi nogi. Dobil je kar močan udarec v nogo, tako, da mu bodo za nekaj časa tudi bergle prav.

Pa se povrnimo še nazaj v mesec februar, ker očitno se nam je ta zadnja nesreča izgubila za en mesec. Dne 18.2.1991 je Franc V., gaterist na žagi v Preddvoru zjutraj hitel na delo. Še predno je prispel do svojega gatra, ga je na poledeneli cesti spodneslo in pri lovljenju na levo roko je nastradal palec te roke.

PRIPRAVIL: Jure Golob

IZ PREDAVANJ DITA

VSE O LESU IN NJEGOVI ZAŠČITI

BIOLOŠKI ŠKODLJIVCI

Glive ("lesne gobe") in lesni insekti ("črvi") so najhujši biološki uničevalci lesa.

Številne glive, ki lahko živijo v lesu, ločimo na razkrojevalke lesa in na manj uničevalne plesni ter modrivke. Podgobje glive se začne v lesu razvijati, kadar troši glive naletijo na ugodne pogoje (nad 20 % lesne vlage, temperature 22 - 28 °C). Medtem ko začetka razraščanja razkrojevalnih gliv s prostim očesom ne opazimo, se pozneje poleg spremenjene barve lesa pojavijo tudi očitni znaki trohnenja. Les izgublja mehansko trdnost, pod pritiskom se vda in drobi, takšen pa je seveda neuporaben.

Glive se zelo pogosto razraščajo v lesu, ki je skrit pogledu. Posebno prebarvan in vgrajen les je lahko pod plastjo barve popolnoma razkrojen. To pa opazimo šele takrat, ko se pod naključnim udarcem ali obremenitvijo dobesedno razsuje. V neposrednem dotiku s trohnečim lesom se tudi zdrav les lahko okuži z glivo. V tem primeru se gliva z okuženega lesa razširi na zdravega z nitmi podgobja.

Lesne glive, ki jim pravimo modrivke, se ne hranijo s stenami lesnih celic, ampak z njihovo vsebino, zato ne ogrožajo trdnosti lesa. Njihovo

razraščanje škoduje predvsem estetski vrednosti lesa, ki zaradi njih površinsko ali globinsko potemni - se "modro" obarva.

Pri trajni površinski ali globinski vlažnosti lesa se v lesu ali njegovi površini razvijejo bakterije, plesni, včasih celo alge ali mahovi. Bakterije močno povečajo absorpcijsko sposobnost lesa za tekočine (vodo, impregnacijska sredstva, pa tudi za lazurne premaze). Trdnosti lesa večinoma ne škodijo, zmanjšujejo pa njegovo estetsko vrednost.

LESNI INSEKTI

Nobena nezaščiten vrste lesa ni varna pred lesnimi insekti. Naselijo se celo v značilno povsem suhem lesu. Odrasli lesni insekti razen termitov se sami z lesom v glavnem ne hranijo. Lesojede so predvsem njihove ličinke, ki se izležejo iz jajčec, navadno dobro skritih na površini ali razpokah. Ko se ličinke nato uvrstijo v les, nastajajo za posamezne vrste značilni rovi, kar sčasoma ogrozi mehansko trdnost lesa, saj ličinke z vrtanjem ne nehajo dokler se ne zabubijo in jim ne zmanjka hrane - se pravi, dokler lesa popolnoma ne uničijo. Razvojna doba,

oziroma uničevalna dejanost ene same ličinke lesnega insekta lahko traja tudi do deset let.

OGENJ

Les je gorljiv material. Pri segrevanju les z naraščajočo temperaturo začne oddajati vse več vnetljivih in gorljivih komponent. Les oziroma vnetljive komponente se vnamejo pri približno 270 °C. Zaradi nizke toplotne prevodnosti lesa in ker gori na površini, je odporen gradbeni konstrukcijski material, saj tudi pri gorenju relativno dolgo zadrži svojo nosilno trdnost.

Impregnacijska ognjeodporna sredstva največkrat ščitijo les tudi pri večini bioloških škodljivcev. Običajna sredstva za kemijsko zaščito pred biološkimi škodljivci pa večinoma lesa pred ognjem ne ščitijo.

MAHANSKA OBRABA

Glede na vrsto lesa, mesto lesenega elementa v drevesnem deblu in prvotno lego drevesa v gozdu ali pokrajini je les različno odporen proti mehanski obrabi. Trdnost in mehanska odpornost lesa določata njegovo uporabnost v gradnji. Mehanska obraba v večini primerov deluje negativno na estetski izgled površine lesa.

KAKO ZAVARUJEMO LES PRED UNIČENJEM

Spravilno uporabo in ustrezno zaščito lahko ohranimo trdnost in nosilnost lesa, prav tako pa njegovo originalno estetsko privlačnost.

Ukrepi za zaščito lesa se delijo v naslednje skupine: konstrukcijska zaščita lesa, kemična zaščita lesa, kemično površinska zaščita lesa.

KONSTRUKCIJSKA ZAŠČITA LESA

Za les je pomembno, da ga, kolikor je mogoče, zavarujemo pred vodo. Le-ta namreč v povezavi z delovanjem ostalih vremenskih vplivov (mraz, vročina, svetloba), les močno razjeda. Obenem pa prav vlažen les najbolj ustreza razvoju gliv. Les je torej treba uporabiti tako, da bo kar najmanj izpostavljen neposrednim vplivom vremena. Pravila za konstrukcijsko zaščito so:

- vodi je treba preprečiti dostop do lesa in v les oziroma omogočiti hitro odtekanje, po koncu padavin pa hitro sušenje;
- sodobno konstruirana okna in vrata je treba vgraditi čim globlje v fasado;
- strešni napušči naj bodo široki;
- obvezno je zračno letvanje po možnosti navpično položenih lesenih fasadnih oblog;
- izogibati se je treba direktnega stika lesa in tal (če les seveda ni primerno globinsko impregniran);
- zagotoviti je treba kvalitetno zaščito (hidroizolacijo) stavb pred talno vodo.

KEMIČNA IN KOMBINIRANA KEMIČNO-POVRŠINSKA ZAŠČITA LESA

Konstrukcijska zaščita lesa je enkrat in prvi ukrep, ki ga je treba upoštevati že pri načrtovanju gradnje in ga ne moreta popolnoma nadomestiti niti uspešna kemična niti kemično-površinska zaščita lesa.

Za podaljšanje življenjske dobe lesa pa sta potrebni tudi kemična in površinska zaščita lesa. Kemična zaščita je ukrep proti biološkim škodljivcem, površinska pa proti vremenskim vplivom.

KEMIČNA ZAŠČITA LESA

Preventivna kemična zaščita lesa je zelo pomemben ukrep proti škodljivcem. Ustrezne kemikalije se morajo vpiti v les. Tako "konzerviran" les postane strupen in neužiten za škodljivce, medtem ko njegove ostale lastnosti ostanejo prak-

tično nespremenjene. Seveda kemikalije za tovrstno zaščito ne smejo biti škodljive za človeški organizem.

Topila, ki so potrebna za vnašanje kemikalij v les (voda, organska topila) po "konzerviranju" brez škode izhlapijo. Kako močno, s katero kemikalijo in kako globoko je treba les prepojit, je odvisno predvsem od stopnje ogroženosti in vrste lesa. Kemikalije vnašamo v les na različne načine. Najpogostejše metode so:

- impregniranje ali prepajanje v kotlih pod tlakom, impregniranje pod tlakom in vakuumom ali samo pod vakuumom,
 - impregniranje s kratkotrajnim ali dolgotrajnim umakanjem v odprtih posodah, impregniranje z daljšim ali krajšim obrizgavanjem oziroma obilnavanjem,
 - premazovanje s čopičem, gobo ali valjčkom.
- Prodiranje kemikalij v les je tem večje, čim večji je tlak tekočine. Ravno tako je pronicanje odvisno tudi od tega, koliko časa se les prepaja. Ročno premazovanje je torej najbližji in najmanj učinkovit način kemične zaščite, zato se uporablja le za manj ogrožen les in za kombiniranje z dekorativno zaščito.

POVRŠINSKA ZAŠČITA LESA

V vsakdanjem jeziku namesto izraza kemično-površinska zaščita lesa uporabljamo kar krajši in splošnejši pojem zaščita lesa. Iz sredstev za kemično zaščito lesa izdelanih na osnovi organskih topil, so se razvili lazurni in lak lazurni premazi. Danes jih pogosto uporabljamo za kombinirano kemično in površinsko zaščito lesa. To so sodobnejša in predvsem učinkovitejša sredstva kot klasične barve in laki za les.

Osnovna impregnacija

Prvi korak predstavlja sredstvo za osnovno impregnacijo lesa ali strokovno: fungicidno insekticidno impregnacijski temelj, ki vsebuje nekaj veziva in vodoodbojnih snovi za

začasno zaščito lesa pred vsplivi vremena ter fungicide in insekticide za preventivno zaščito pred trohno, modrenjem, plesnimi in insekti.

Impregnacijska lazura

Drugi korak je impregnacijsko lazurno sredstvo, ki se od osnovnega premaza razlikuje potem, da vsebuje več veziva in vodoodbojnih snovi ter dodatek pigmentov. Sredstvo ščiti les pred vplivi vremena dalj časa. Dodatni pigmenti ščitijo tanek sloj premaza in les pred škodljivim delovanjem svetlobe. Zaradi dodajanja pigmentov pa se zmanjša tkočnost sredstva in s tem tudi globina prodiranja v les. Zaradi te lastnosti se pri tem premazu nekoliko zmanjša učinkovitost zaščite proti škodljivcem.

Lazura

Tretji korak predstavlja razvoj lazurnega premaza z več veziva in pigmentov ter vodoodbojnih snovi.

Tovrstnih izdelkov je na policah naših trgovin največ. Les zadovoljivo ščitijo pred vplivi vremena. V les, posebno smrekov, pa že slabše prodirajo. Biološka zaščita pred škodljivci je omejena na zaščito površine lesa in samega premaza proti modrenju in plesnim.

Lak lazura

Zadnji korak v razvoju predstavlja lak lazura - sredstvo, ki vsebuje še več veziva in pogosto še dodatne absorberje ultravijoličnega žarčenja. Po trajnosti se lak lazure v določeni meri že približujejo običajnim lakom oziroma barvam, vendar tvorijo tanjši, zelo elastičen sloj, ki zato ne poka in se ne lušči. Razen tega je ta sloj praviloma tudi bolj prepusten za vodne hlape, tako da les še lahko "deluje" oziroma "diha". Takšni premazi so se uveljavili predvsem za zaščito izdelkov iz lesa listavcev (trdega lesa) ter oken in vrat iz lesa iglavcev.

HOKEJ, KEGLJANJE, SMUČANJE

Osnovni namen športa ni doseganje in preseganje mejnih zmožnosti človeškega organizma, pač pa je predvsem zbiranje, druženje in skupno veselje ljudi, ki želijo svoj vsak dan popestriti tudi z rekreacijo in z veseljem, ki je z njo združeno.

Tako se tudi športniki v našem podjetju srečujejo na večjih področjih - nogomet, hokej, smučanje, kegljanje, šah.

Verjetno je tudi težka gospodarska situacija, ki je povzročila ogromne skrbi v privatnem življenju vsakega od nas, vzrok za našo potrebo, da se vedno bolj zopet srečujemo tam, kjer lahko vsaj za uro ali dve pozabimo na vsakdanje skrbi. Tako se na športnih srečanjih povečuje število gledalcev in navijačev, ki skoraj vedno bolj uživamo kot pa sami tekmovalci, saj nismo obremenjeni s "tekmovalno tremo".

Najbolj sproščeni smo na hokejskih tekmah. V februarju in marcu so se naše hokejske ekipe srečale na treh tekmah.

Največ veselja prinese že napovedovanje rezultata, preverjanje zmožnosti in ocenjevanje možnosti za zmago precej dni pred napovedano tekmo.

Hokejske tekme so se odvijale na kranjskem drsališču. Drugega in tretjega februarja sta se med seboj dvakrat pomerili ekipe oken in vrat. Da je bilo pravici, navijačem in zadovoljstvu igralcev "zadosčeno", je prvič zmagala ekipa vrat z rezultatom 12:6, drugič pa ekipa oken z rezultatom 9:6. Najboljši igralec na obeh tekmah je bil že kar po tradiciji Janez Eržen, ki je dal tudi največ golov.

Ti dve tekmi sta vzpodbudili tudi fante iz trženja, ki so napovedali tekmo hokejistom iz obeh obratov. Tako sta se v marcu pomerili ekipe: Trženje - Ostali. Kljub temu, da so hokejisti ekipe "Ostali" imeli za seboj več "treningov" (tekmi v februarju), je tokrat zmagala

ekipa Trženja z rezultatom 9:6. Na tej tekmi sta bila najbolj uspešna Janez Eržen (ostali) in Matjaž Krajnik (trženje), ki sta oba dala po pet golov; dva gola Rok Rozman (trženje), po en gol pa so dali Niko Križaj (ostali) ter Tomaž Hafner in Matjaž Dolenc (oba trženje).

D.M.

KEGLJANJE

V marcu so bila zaključna tekmovalna - finale v kegljanju in sicer:

- občinsko tekmovalanje - posamezniki (moški, ženske)
 - občinsko tekmovalanje - ekipno (moški, ženske)
 - občinska kranjska "A" liga (moški)
 - prvenstvo Jelovice za leto 1991 (moški, ženske)
- Vsem tekmovalcem je bilo skupno to, da je bilo na tekmah prisotno veliko več gledalcev - navijačev kot prejšnja leta. Ti so popestrili tekmovalja in povečali napetost, kegljači pa so se jim oddolžili s kvalitativnim kegljanjem.

OBČINSKO TEKMOVANJE - POSAMEZNIKI

MOŠKI

1. Peter Hafner
2. Milan Prezelj
3. Srečo Jezeršek
22. Janko Šmid
28. Janez Fojkar
31. Franc Mrak
55. Bojan Benedik

OBČINSKO TEKMOVANJE - EKIPE

Moški

1. Inštitut Zoran Rant podrtih 9587 kegljev
 2. Jelovica " 9543 "
 3. Termo " 9521 "
- Tekmovalo je 14 ekip. Za ekipo Jelovice so kegljali: Peter Hafner, Srečo Jezeršek, Janko

Takole so se drugega mesta in srebrnih medalj veselili: Srečo, Miro, Franc, Bojan, Janez in Janko.

Tekmovalo je kar 114 kegljačev. Še vedno je nesporni prvak in najboljši v loški občini naš Peter Hafner, ki je tudi letos osvojil naslov občinskega prvaka. Razvrstitev prvih treh je bila tudi statistično gledano najbolj realna razvrstitev kegljačev.

ŽENSKE

1. SILVA Fleischman
 2. Milena Primožič
 3. Slavka Plestenjak
 5. Olga Drabik
 8. Maruša Selak
 14. Anica Ziherl
- Tekmovalo je 20 kegljačic, kar je sicer manj kot prejšnja leta, vendar pa so se tudi tu naše dobro odrezale.

Šmid, Franc Mrak, Bojan Benedik, Janez Fojkar in Miro Pintar. Da so naši kegljači zelo dobri, dokazuje tudi to, da so v finalni tekmi osvojili drugo mesto v občini brez "prve violine" našega moštva - Petra Hafnerja. Je pa to zelo popestrilo tekmovalanje, saj je bilo prav finale ekipnega tekmovalja najbolj zanimivo in napeto, saj se je vrstni red oblikoval prav v zadnjih mesitih. Ne verjamem, da so se kegljači, ki so v zadnji rundi metali, zavedali kakšno napetost so povzročili med gledalci, ki so več kot vneto in glasno spremljali vsako vrženo "kuglo" in vsak podrt kegelj sproti prištevali k skupnemu rezultatu.

ŽENSKE

1. LTH podrtih 5458 kegljev
2. Obrtno združenje " 5300 "
3. Jelovica " 5214 "

Tekmovalo je 5 ekip. Za našo ekipo so kegljale: Olga Drabik, Smiljana Oblak, Maruša Selak, Anica Ziherl in Majda Bogataj. Pri ženskah je letos tekmovalo precej manj ekip kot prejšnja leta. Naše kegljačice se v finalni tekmi kar niso mogle "ujeti", pač ni bil njihov dan in to je povzročilo malo slabše razpoloženje med njimi, na koncu pa so kljub temu dobile medalje, čeprav je od začetka kazalo na slabši rezultat, in medalje so končno priklicale nasmeh na njihova lica.

PRVENSTVO JELOVICE 1991

Najboljsproščeno tekmovalje pa je bilo prav gotovo tekmovalje za najboljšo kegljačico in najboljšega kegljača v Jelovici. Sedem kegljačic in 10 kegljačev je dokazalo, da je prav sproščenost in neobremenjenost pri športu najboljša vzpodbuda za vse tekmovalce. Tako je pri ženskah osvojila prvo mesto Olga Drabik, pri moških pa Janez Fojkar, ki je končno prišel v pravo formo, saj mu v letošnjem letu kljub rednim treningom ni in ni šlo.

4. Janez Umnik " 399 "
- Bojan Benedik " 399 "
6. Peter Hafner " 397 "
7. Zlatko Kos " 392 "
8. Miro Pintar " 381 "
9. Franc Mrak " 365 "
10. Damjan Košir " 334 "

ŽENSKE

1. Olga Drabnik
- podrtih 363 kegljev
2. Smiljana Oblak " 359 "
3. Maruša Selak " 328 "
4. Anica Ziherl " 312 "
5. Majda Bogataj " 307 "
6. Nani Frakelj " 301 "
7. Stanka Pirc " 267 "

LESTVICA OBČINSKE KRANJSKE "A" LIGE ZA LETO 1990/91

Nikakor pa pri pregledu uspehov naših kegljačev ne smemo pozabiti na njihovo uvrstitev v ligi kranjskega ZTKO, ki je trenutno najbolj kvalitetna rekreacijska liga. Ekipa naših kegljačev se že več let trudi, da bi dosegla prvo mesto v tej ligi, kar bi jim pomenilo uvrstitev v gorenjsko ligo. V tej ligi je precejšnja konkurenca, naši so zasedli 4. mesto, vendar pa pri tem moramo poudariti, da so tekme, ki so jih izgubili, izgubili z minimalnimi razlikami

5. Gumar 12 točk
 6. Podbrezje 10 točk
 7. Oljarica 10 točk
 8. Elektro 10 točk
- Naj ob koncu pregleda uspehov naših kegljačev v imenu vseh jelovčanov vsem iskreno čestitam in jim želim še

veliko uspehov, predvsem pa veselja ob tem športu, ki je izrazito individualen, ki od vsakega zahteva veliko kondicije in zbranosti, brez katerih ni nobenega njihovega uspeha.

Danica Miklavčič

SMUČARSKO PRVENSTVO JELOVICE

V soboto 2.3.1991 je bilo na Starem vrhu prvenstvo Jelovice v veleslalomu, ki se ga je udeležilo 42 tekmovalcev. Rezultati po kategorijah pa so bili sledeči:

ŽENSKE

1. Skupina
1. Ziherl Magda
2. Krajnik Rada
3. Berčič Marinka
2. skupina
1. Ferdin Danica
2. Teršek Jelena
3. Lapanja Magda
3. skupina
1. Rubinek Andreja

2. Tancek Irma
3. Kačičnik Milena

MOŠKI

1. Skupina
1. Kalan Lovro
2. Plešec Miha
3. Mravlja Peter
2. Skupina
1. Franko Andrej
2. Kos Zlato
3. Božič Milan
3. Skupina
1. Bokal Ivo
2. Golob Jure
3. Krajnik Matjaž
4. Skupina
1. Oblak Janez
2. Plešec Andrej
3. Derling Miran

MOŠKI

1. Janez Fojkar
- podrtih 440 kegljev
2. Janko Šmid " 436 "
3. Srečo Jezeršek " 408 "

- od pet do deset kegljev.

1. Bela 22 točk
2. Iskra 20 točk
3. Gorjanc 18 točk
4. Jelovica 14 točk

Brzina Jureta je bila taka, da je fotograf lahko ujel samo še meglo. Pa naj kdo reče, da Slovenci nimamo skritih talentov.

ŠAHOVSKO PRVENSTVO JELOVICE ZA LETO 1991

Na šahovskem prvenstvu, ki je bilo 16. marca se je zbralo 12 igralcev. Igre so bile dokaj borbene, saj motivacija na takšni ravni tekmovalca vedno poraste.

Prvak Jelovice je ponovno Jože Rutar, potem ko mu je v zadnjem kolu odvzel pol točke Karel Kalan in tako potrdil svoje drugo mesto na turnirju. Na koncu so trije tekmovalci zbrali enako število točk. Ker so imeli med seboj vsak po eno zmago je odločal Buholz sistem proti zmagovalcem, ki so osvojili 50% točk in več.

Pintar na 8. in Franc Mrak na 9. mestu sta edina imela dobljeno partijo proti kasnejšemu zmagovalcu. Pintar je proti igralcem od prvega do petega mesta osvojil kar štiri točke. Cveto Novinec je iztržil štiri točke, ki so mu zadostovale za 10. mesto. Na koncu tabele sta se uvrstila rahlo "siva panterja" Lado Vendramin in Anton Madjar. Čeprav sta bila borbena in nepopustljiva, je bil njun izkupiček na koncu malo manjši.

Turnir smo odigrali brez zapletov v prijateljskem vzdušju. Večina

	IME IN PRIIMEK	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	TOČKE	%	MESTO
1	Jože RUPAR		0,5	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10,5		1.
2	Karel KALAN	0,5		1	0,5	1	1	0,5	0	1	1	1	1	8,5		2.
3	Dragan TOČAKOVIČ	0	0		0	1	1	1	0	0	1	1	1	6		3.
4	Pavle RANT	0	0,5	1		0	0	1	0	1	0,5	1	1	6		4.
5	Brane MEDJA	0	0	0	1		1	0	0	1	1	1	1	6		5.
6	Tihomir RISTIČ	0	0	0	1	0		1	1	0,5	0	1	1	5,5		6.
7	Andrej BERTONCELJ	0	0,5	0	0	1	0		1	1	0	1	1	5,5		7.
8	Miro PINTAR	0	1	1	1	1	0	0		1	0	0	0	5		8.
9	Franc MRAK	0	0	1	0	0	0,5	0	0		1	1	1	4,5		9.
10	Cveto NOVINC	0	0	0	0,5	0	1	1	1	0		0	0,5	4		10.
11	Lado VENDRAMIH	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1		1	3		11.
12	Anton MADJAR	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0,5	0		1,5		12.

Tako je bil 3. Dragan Točaković, 4. Pavle Rant in 5. Brane Medja. Ker sta imela Tihomir Ristič in Andrej Bertoncelj enako število točk je odločal medsebojni rezultat, ki je bil boljši za prvega. Miro

tekmovalcev je bila iz obrata Stari Dvor. Od ostalih obratov so bili zastopani le montažni objekti. Dodamo naj, da je bil čas igranja omejen na 2 x 10 minut.

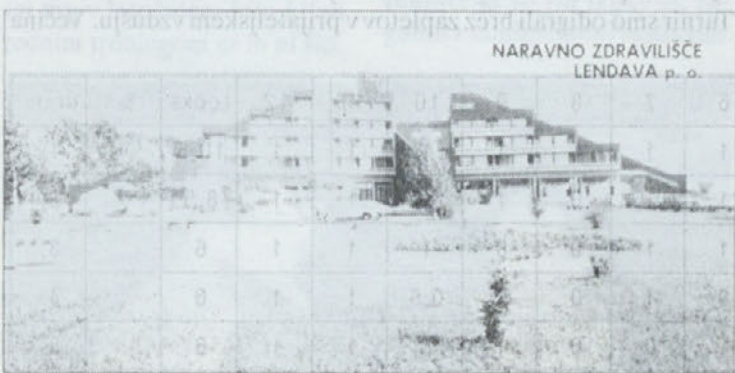
J.R.

ZDRAVILIŠČE LENDAVA SE PREDSTAVLJA

V letošnjem letu vam ponujamo novo možnost letovanja - v zdravilišču Lendava. To je majhno mestce v pokrajini ob Muri, na tromeji Slovenije, Avstrije in Madžarske. Zdravilišče Lendava je eno najmlajših zdravilišč pri nas. Hotel Lipa, kjer lahko do izgradnje novega prizidka, v katerem imamo kupljen apartma, koristimo ležišča, ima 141 ležišč, restavracijo, taverno in aperitiv bar. Gostom je na voljo pokrit bazen s termalno vodo (32 - 36°C), bogato s parafinom, ter olimpijski bazen z navadno vodo.

V zdravilišču razpolagamo s kompletno fizikalno terapijo. Termalna voda je primerna za uspešno zdravljenje revmatičnih obolenj, stanja po poškodbah in operacijah na lokomotor-nem aparatu, brazgotinah po operacijah ter boleznih perifernega živčnega sistema. Voda, ki je edina pri nas izredno bogata s parafinom, blagodejno vpliva na kožo.

petkih krajša večere animir glasba, v soboto se lahko zavrtite ob zvokih plesne glasbe. Organizirajo sprehod do kapelice Sv. Trojice, kjer si lahko ogledate mumijo iz turških časov, organizirajo izlet v Pomurje, Medžimurje, pa tudi v Avstrijo in na Madžarsko. Enkrat tedensko je organiziran piknik v osrčju lendavskih gor. Sama Lendava pa je tipično

NARAVNO ZDRAVILIŠČE
LENDAVA p. o.

Gostom, ki se želijo ukvarjati s športom, so na voljo igrišča za tenis, košarko, nogomet, odbojko in badminton ter kegljišče, v samem hotelu pa jim je na voljo trim kabinet ter izposojevalnica koles. Možni so tudi sprehodi do slikovitih Lendavskih gor s številnimi zidanicami. Za zabavo gostov v hotelu dobro skrbijo. Ob sredah in

majhno in revno prekmursko mestce.

In končno naj vas seznanimo še s ceno in možnostmi plačila tega letovanja. Ker smo kupili apartma v novem prizidku, je cena letovanja temu primerno nižja in sicer:

- letovanje do 7 dni 231,00 din (poln penzion v dvoposteljni sobi - dnevno)

- cena 7 dnevnega paketa po osebi 1.578,00 din (v ceno je vključen poln penzion v dvoposteljni sobi, neomejeno kopanje in en razgovor z zdravnikom)
- cena 10 dnevnega paketa po osebi 2.172,00 din (v ceno je prav tako vključen poln penzion v dvoposteljni sobi, kopanje in razgovor z zdravnikom)
- dnevno doplačilo za apartma, ne glede na število

oseb 170,00 din

- otroci do 7. leta imajo še 30% popusta

V zgornjo ceno ni vključeno zavarovanje in turistična taksa. Mi pa vam poleg tega nudimo še dodatno ugodnost, to je plačilo letovanja v 3 do 4 obrokih v podjetju. Poslužite se nove možnosti in si oglejte kraje, kjer večina od nas verjetno še ni bila.

POKLJUKA, OH POKLJUKA

Kar priznajte, da vam ta idilična podoba naše Pokljuke ne vzbudi nostalgčnih spominov na lepe stare čase, ko so bile tudi zime še tiste prave zime.

Ampak tudi ta idila je lepa le na daleč; kajti ko pridete bliže teh "naših" brunaric se vam kot na dlani pokaže v vsem svojem blišču uvožena južnjaška kultura. Povsod smrdeči ostanki hrane ter ostalih odpadkov, tudi čisto človeških iztrebkov; da o odnosu do inventarja v brunaricah sploh ne govorimo.

Kaj se res ne znamo postaviti v bran takim in podobnim "pametnjakovičem"? Dokažimo, da je v nas še trohica staroslovenske kulture in zavesti, da zapustimo za sabo vsaj nekaj te lepote, kar je še ostalo, našim otrokom, vnukom in tistim, ki pridejo še za nami, kajti nismo mi tisti poklicani, da bi vse pokvarili.

Upanje še obstaja - bodite torej človek s pametjo in kulturo na pravem mestu.

S.J.

SREČANJE OB NEPRIJETNEM SLOVESU

Zopet je kar precejšnje število dolgoletnih delavcev Jelovice odšlo v pokoj. Kot pogosto prej je tudi tokrat bilo organizirano krajše srečanje, ki je pomenilo predvsem še zadnji stisk rok, kratek klepet in veliko želja za kar najbolj zdravo jesen življenja. Uredništvo in vsi delavci, ki delate v Jelovici še naprej, pa verjetno pritrdite besedi, ki jim jo bomo zapisali za slovo: Hvala vam.

V mesecu januarju 1991 so se na poslovnem srečanju ob upokojitvi, pri direktorju podjetja srečali:

RAKOVEC KAREL, zaposlen od 1.10.1970 oziroma od priključitve LIP Preddvor dalje, na obratu Preddvor kot robilec žaganega lesa.
ZUPIN IVAN zaposlen od 1.10.1970 oziroma od priključitve LIP Preddvor dalje kot razžagovalec na polnojarmeniku v Cerkljah.
OBLAK STANE zaposlen od 1.1.1963 dalje kot profilirec na obratu Gorenja vas.
SLABE FRANC zaposlen od 30.12.1969 v obratu Sovodenj na delih in nalogah prirezovanje in sortiranje.

VRTAČ ANDREJ zaposlen od 1.10.1970 v obratu Preddvor kot sortirec žaganega lesa.
ŠIFRAR MILKA zaposlena od 11.11.1963 dalje kot kuharica na obratu Sovodenj ter sezonska kuharica v PD Pula.

ŠIFRAR MILAN zaposlen od 2.12.1974 dalje kot nabavni referent.
FENDE VIDO zaposlen od 23.1.1961 dalje. Dolga leta vodja skladiščno transportne službe.
GOLOB VIKTOR zaposlen od 29.10.1962 kot voznik viličarja na montažnih objektih.
ANKA KOS zaposlena od 6.2.1961 v kadrovske službi kot referent za zaposlovanje.
LIKAR JANEZ zaposlen od 1.1.1963 v obratu Gorenja vas kot monter kril na okvir.
ALEŠ PETER zaposlen od 1.10.1970 na obratu Preddvor kot vzdrževalec strojev in naprav in kurjač.
ZAGMEISTER IVANKA zaposlena od 28.6.1978, precej časa kot vratarica obrata Kranj.
UMNIK JANEZ zaposlen od 1.10.1970 kot obratovodja Preddvor.

II. NADALJEVANJE MURPHIYEVH ZAKONOV
DRUGI ZAKON WYSOW-SKEGA (ZAKON OPTIMISTA):
Vsako stvar je mogoče spraviti v tek, če se dovolj dolgo ukvarjamo z njo.

SCHMIDTOV ZAKON (ZAKON PESIMISTA):
Vsako stvar je mogoče pokvariti, če se dovolj dolgo ukvarjamo z njo.

HORNERJEV ZAKON LEVE ROKE: Izkušnost je premorsorazmerna količini uničenega orodja.

WEINBERGOV PRISTAVEK: Strokovnjak je človek, ki se zna izogniti majhnim napakam na poti do velikih polomij.

LOWERJEV ZAKON: Če se zatakne – pritisnite močneje. Če se polomi, je bil že skrajni čas za nabavo novega.

CAHNOV AKSIOM: Ko odpove vse drugo, preberite navodilo.

SATTINGERJEV IZREK: Aparati delujejo bolje, če jih priljučimo.

IZREK O POSLEDICI:
V preprostih primerih, ko je mogoče izbirati med očitno pravo in očitno napačno potjo, je pametneje izbrati napačno pot, da pospešimo zahteve po spremembi.

UREDNIŠKI ODBOR: glavni in odgovorni urednik Danica Miklavčič, člani: Jana Debeljak, Franc Zihel, Stanka Žbogar, Cveta Vilfan. Tehnični sodelavec Janez Čadež. Naklada 1800 izvodov. Tisk: PREMIERE TISKARNA LINKE Ljubljana.

GOLUBOV ZAKON PLANIRANJA:
Nemarno načrtovano delo traja trikrat dlje od predvidenega časa; skrbno načrtovano delo traja samo dvakrat dlje.

WESTHEIMERJEV OBRAZEC: Predvideni čas dobimo tako, da čas izdelave pomnožimo s faktorjem 2 in pridemo na naslednjo večjo časovno enoto.
Zgled: Predvideni čas za enourno delo = 2 dni.

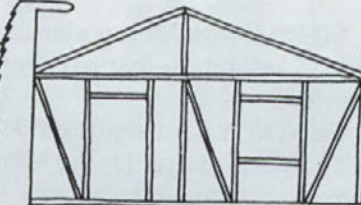
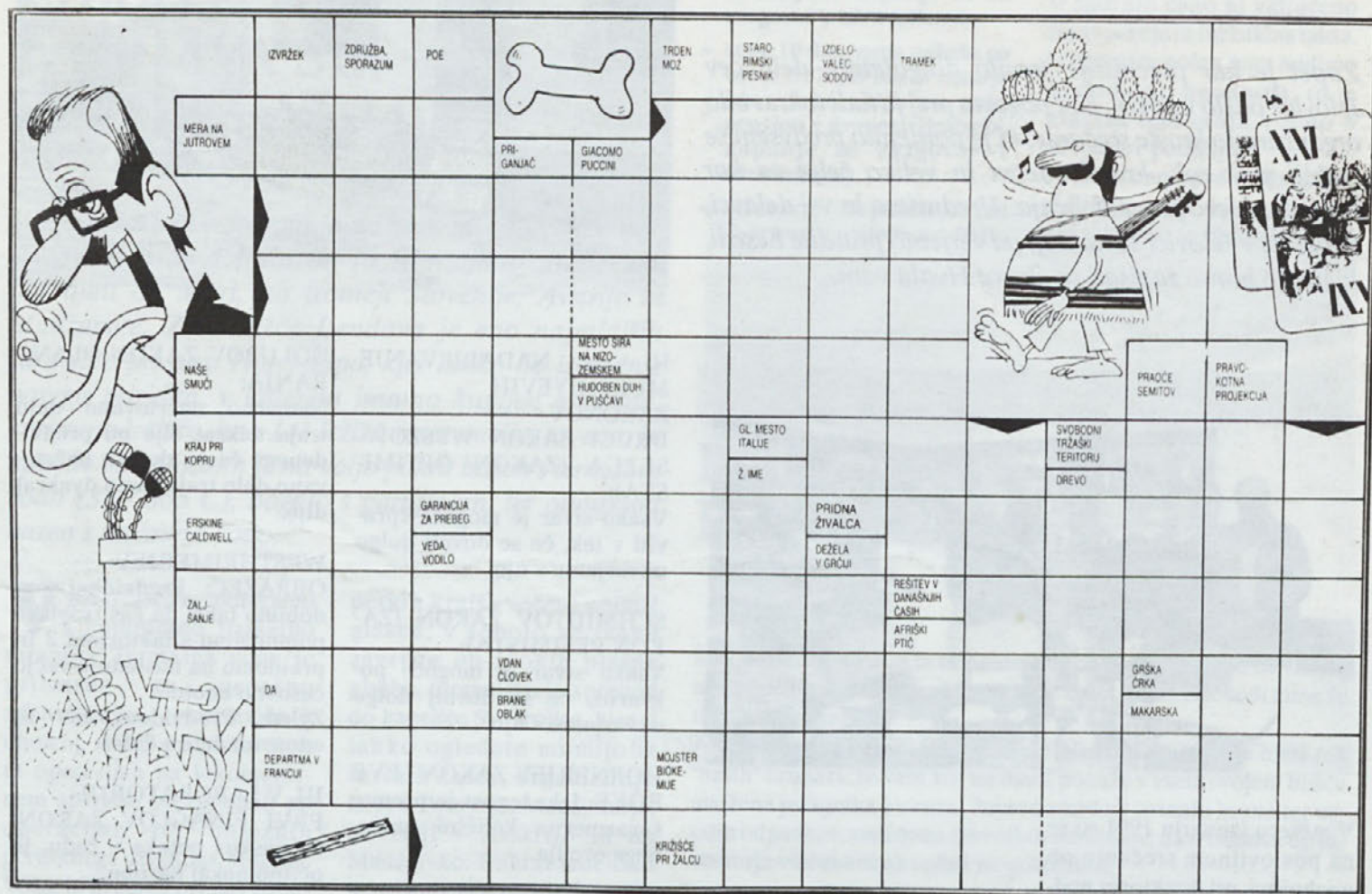
III. V LABORATORIJU PRVI FINAGLOV ZAKON: če poskus poteka v redu, je očitno nekaj narobe.

FETTOV PRISTAVEK: Nikoli ne ponavljajte uspeha eksperimenta.

MAIERJEV ZAKON: Če se dejstva ne skladajo s teorijo, se jih je treba znebiti.
Pravilo: Velja, da je eksperiment uspel, če za ujemanje s teorijo ni treba zavreči več kot 50% dobljenih podatkov.

TRETI FINAGLOV ZAKON: V vsaki zbirki podatkov je napačna tista številka, ki je največkrat preverjena, in najočitneje pravilna.
Pristavek I: če strmimo na ravnost vanjo, zlasti dlje časa, tega ne opazimo.
Pristavek II: Nihče, ki ga zaprosimo za pomoč, tega ne opazi.
Pristavek III: Vskado, ki pride mimo solit pamet, opazi to na prvi pogled.

ZA RAZVEDRILO – ZA RAZVEDRILO – ZA RAZVED

JELOVICA

v zložaje žamanja za celulozo včasih zakamufliramo gnezda vsemogoče šare. Pošteni najditelji jo vrnejo skupaj z žamanjem.

(Izbirčnost pa taka)

Navzočnost

»Kje naj iščem razsvetljenje?«

»Tu.«

»Kdaj bo nastopilo?«

»Prav zdaj je v teku.«

»Zakaj ga potem ne čutim?«

»Ker ne gledaš.«

»Kaj naj bi gledal?«

»Nič. Samo glej.«

»Kaj?«

»Vse, na čemer obstane tvoje oko.«

»Ali moram gledati na poseben način?«

»Ne, kot običajno, to zadošča.«

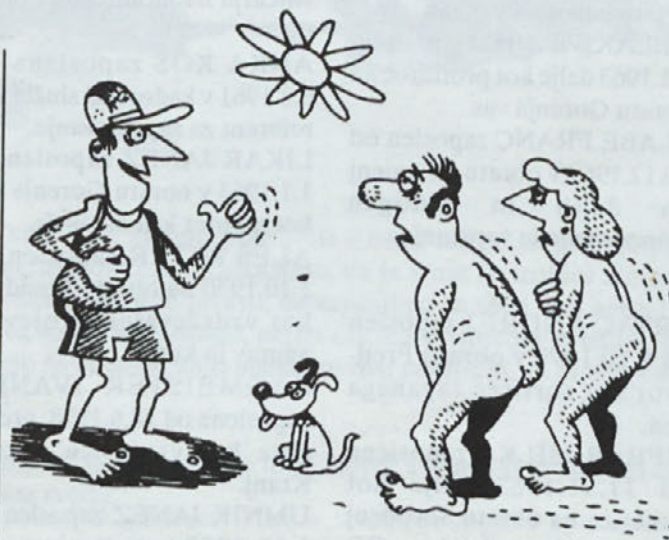
»Toda ali ne gledam vedno tako kot običajno?«

»Ne.«

»In zakaj ne?«

»Ker moraš biti tu, če hočeš gledati, ti pa si večinoma kje drugod.«

Anthony de Mello

– Vaju ni sram. Pred psom, pa gola!
– Bo že razumel. Zdaj so pasji časi...